5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1999 ՈՒՐԲԱԹ 187 (1933)

Ազգ
Azg
armenian daily

«Ն. Հունանյանը նորմալ վիճակում է եւ ցուցմունքներ է տալիս»

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. - Իմ պաշտպանյալն արդեն իսկ հարցաքննվել է, ֆիզիկապես առողջ է ու գտնվում է ԱԱ մեկուսարանում: Նրան տեսել եմ հոկտեմբերի 28-ին եւ կարող եմ ասել, որ դեպքի օրը աֆեկտի վիճակում չի եղել, ասաց հոկտեմբերի 27-ին ԱԺ-ում զինված հարձակում իրականացրած խմբի ղեկավար Նաիրի Հունանյանի փաստաբան Արսաքես Պահլավունին: Նրա խոսքերով, ներկայումս իր պաշտպանյալը ենթարկվում է բազմաթիվ փորձաքննությունների:

Ա. Պահլավունու խոսքերով, քրեական գործի նախաքննությունը նոր է սկսվել եւ երկար կտեւի: Անհրաժեշտ է պարզել, թե նրանցից յուրաքանչյուրն ով ինչ է արել, նոր միայն կանգնեցնել դատարանի առջեւ: Փաստաբանը չժխտեց այն լուրերը, որ հինգ հոգուց բացի կան նաեւ այլ ձերբակալվածներ: Ըստ նրա, այդ երեք կասկածյալներն էլ առնչվում են խմբին օժանդակելու գործին:

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ձեռնադրվեց եւ օծվեց մեր դասվական հայրապետը՝ Գարեգին Բ Ամենայն հայոց կաթողիկոսը

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

Երեկ էջմիածնում խաղաղ օր էր, փառք Աստծո, խաղաղ օր էր: Ժամը 10-ին հնչում են զանգերն առ այն, որ սկսվում է Տ. Տ. Գարեգին Բ Ամենայն հայոց 132-րդ կաթողիկոսի օծման արարողությունը:

Մայր տաճարում մատուցվում է Հայրապետական անդրանիկ հանդիսավոր սբ. պատարագը, որի ընթացքում Հայաստանյայց առաքելական սբ. եկեղեցու 12 արքեպիսկոպոսների ձեռքով ձեռնադրվում է ընտրյալ կաթողիկոսը ստանալով հայրապետական բարձրագույն իշխանություն: Ապա տեղի է ունենում օծման հանդիսավոր արարողությունը, ձեռամբ Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ի եւ սբ. սեղանի առջեւ սրբալույս մյուռոնով սրբագործվում է Ամենայն հայոց հայրապետը:

Առաջին անգամ, հընթացս սբ. պատարագի հիշատակվում է նաեւ Ամենայն հայոց 132-րդ կաթողիկոսի անունը. «Եպիսկոպոսապետին մերոյ եւ պատուական հայրապետին Ամենայն հայոց Տեառն Տեառն Գարեգին Բ սրբազնագոյն կաթողիկոսի»:

Սուրբ պատարագի ավարտից հետո Վեհարանի գահասրահում տեղի ունեցավ Ամենայն հայոց 132-րդ Հայրապետի գահակալության արարողությունը եւ Տ. Տ. Գարեգին Բ հայրապետը առաջին անգամ բազմեց կաթողիկոսական գահին:

Սրբազան արարողությանը մասնակցեցին Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Արամ Առաջինը, Երուսաղեմի հայոց պատրիարք ամենապատիվ Տ. Թորգոմ արք. Մանուկյանը, Կ. Պոլսո հայոց պատրիարք ամենապատիվ Տ. Մեսրոպ արք. Մութաֆյանը եւ Հայ առաքելական եկեղեցու եպիսկոպոսաց ողջ դասը:

Տես ➧ էջ 3

Ռ. Քոչարյան. «Կառավարության հիմնական թիմը կպահպանվի»

Կառավարության նիստ նոր վարչապետի մասնակցությամբ

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ. Նոյեմբերի 4-ին, առաջին անգամ ողբերգական իրադարձություններից հետո, ՀՀ կառավարության նիստ գումարվեց նոր նշանակված վարչապետի մասնակցությամբ: ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը կառավարության անդամներին ներկայացրեց վարչապետ Արամ Սարգսյանին:

ՀՀ նախագահն իր խոսքում ասաց, որ պատասխանատվությունը շատ մեծ է զուգե առաջին հերթին իր համար այդ նշանակումը կատարելու տեսակետից: Նա նշեց, որ ծանր բեռ է ստանձնում նաեւ Արամ Սարգսյանը: Առջեւում լուրջ խնդիրներ կան, իսկ ողբերգական իրադարձությունը դեռեւս երկար ազդեցություն կունենա: «Կարծում եմ, բոլորիս պարտքն է ամեն ինչ անել, որ նոր վարչապետը հնարավորինս կարճ ժամկետներում մտնի գործի մեջ, լիարժեք սկսի կատարել իր պարտականությունները: Նոր կազմի մասին չենք խոսում, քանի որ կա նաեւ օրենքով, Սահմանադրությամբ նախատեսված ժամանակ: Այս թիմը, այս կառավարությունը կազմվել է Վազգեն Սարգսյանի կողմից, պատրաստել է նաեւ մյուս տարվա բյուջեն՝ բավականին լուրջ, խոր քննարկումների արդյունքում, եւ ես կարծում եմ, որ հիմնական թիմը պետք է մնա եւ աշխատի»:

Բոլոր նախարարությունները, բոլոր գերատեսչությունները պետք է հարյուր տոկոսով կատարեն իրենց պարտականությունները, ասաց նախագահը, եւ մեր ժողովուրդը տեսնի, որ իսկապես կառավարությունը կա, գործում է՝ իր տեղը, իր կշիռն ունի ճիշտ այնպես, ինչպես Վազգեն Սարգսյանի ժամանակ:

Վարչապետին ներկայացնելուց հետո կառավարության նիստը շարունակվեց օրակարգի հաջորդ կետերով, որոնք նախորդ, մինչեւ ողբերգական իրադարձությունների նիստերից մնացած ընթացիկ հարցերն էին:

«Ազգ».- Նկատվեց, որ կառավարության նիստին մասնակցում էր ՆԳ հրաժարյալ նախարար Սուրեն Աբրահամյանը: Ուշադրությունից չվրիպեց, որ նիստին չէր մասնակցում ԱԱ հրաժարյալ նախարար Սերժ Սարգսյանը:

Նոր վարչապետին ցույց է տրվում իր տեղը...

ՕՐԱԿԱՐԳ

Կառավարության փոխակերպումները. ով՝ ուր

Գուշակումներ ու ենթադրություններ

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

Հայաստանը, որ հանձին Արամ Սարգսյանի ձեռք բերեց նոր վարչապետ, անհամբերությամբ է սպասում նոր կառավարության ձեւավորմանը: Երկար սպասելու կարիք, ըստ ամենայնի, չի լինի: Արդեն առկա են 2 ուժային նախարարների հրաժարականները, որոնք թեպետ առ այսօր հաստատված չեն նախագահի կողմից, սակայն այդ գործողությունը սոսկ ժամանակի խնդիր է: Սրան դեռ կվերադառնանք, իսկ սպասվող փոփոխությունների միտքը շարունակելով նշենք, որ երկրի քաղաքական դաշտն իր սրընթաց փոխակերպումներով բոլորի ուշադրության կենտրոնում է, եւ կառավարության առաջիկա վերածնունդներն արդեն խայտաբղետ կանխագուշակումների նյութ են դարձել: Ենթադրությունների շղթան պիտի հյուսենք այն պարզ հարցից, թե որքանո՞վ լայնածավալ են լինելու կադրային տեղաշարժերը, որքանո՞վ նոր վարչապետն ընդունելի կամ անընդունելի կհամարի նախարարների ներկայիս կազմը: «Առավոտ» օրաթերթը երեկ արդեն տպագրել էր ոչ ծեզրիտ աղբյուրներից ստացած իր տեղեկությունները, որոնցում մասնավորապես թվարկված էին նոր կառավարության կազմից դուրս մղվելու ենթակա նախարարների անունները. նշված էին մշակույթի, էներգետիկայի, առողջապահության, արդյունաբերության, տարածքային կառավարման եւ մի քանի այլ նախարարներ: Հիշյալ նախարարությունների լրատվական ծառայությունների որոշ մասը բնականաբար կտրականապես հերքեց նմանօրինակ լուրերը: Այնուամենայնիվ, քանի որ առայժմ հարցին անդրադառնալու ենք զուտ տեսականորեն, հետաքրքրական է կռահել վարկածների հավանականությունը:

ՆԳ եւ ԱԱ նախարարների հրաժարականները, կարելի է ենթադրել, դրական պատասխանի կարժանանան: Հարցի հենց հոգեբանական կողմն էլ, եթե այդպիսիք առհասարակ հաշվի են առնվում քաղաքականությունում, այդ է պահանջում. Նախատրամադրվածությունը, որ գոյություն ուներ հատկապես ԱԱ նախարարի հանդեպ, ողբերգական դեպքերից հետո էլ ավելի սրվեց:

Տես ➧ էջ 3

Ռուբեն Միրզախանյան. XXI դարը հայ ժողովրդի համար պետք է դառնա բարգավաճման դար

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ. Հայ առաքելական եկեղեցին կարող է բացառիկ դեր խաղալ հոկտեմբերի 27-ի իրադարձությունների բարոյահոգեբանական հետեւանքների հաղթահարման գործում: Հայաստանի խորհրդարանում կատարված հսկայական չարիքը չպետք է բացասաբար անդրադառնա ողջ հասարակության եւ եկեղեցու վրա: Այդ մասին Սնարքի թղթակցի հետ հարցազրույցում հայտարարեց Հայաստանի ռամկավարազատական կուսակցության հանրապետական վարչության ատենապետ Ռուբեն Միրզախանյանը:

Նա նշեց, որ եկեղեցին եւ հասարակությունը պետք է բոլոր ջանքերը ներդնեն ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական վիճակը բարելավելու համար: XXI դարը հայ ժողովրդի համար պետք է դառնա բարգավաճման դար, ասաց ՀՌԱԿ-ի ատենապետը:

ՄՈՍԿՎԱ

«Ռուսաստանը Հայաստանին անձնավորված չի նայում»

Հավաստացած է ՌԴ-ում Հայաստանի դեսպան Սուրեն Սահակյանը

ՆԱՐԻՆԵ ԴՈՒԼԲԱՐՅԱՆ
Մոսկվա

ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն այսօր՝ նոյեմբերի 5-ին, կհանդիպի ՌԴ նախագահ Բորիս Ելցինի, վարչապետ Վլադիմիր Պուտինի եւ արտգործնախարար Իգոր Իվանովի հետ: Օրակարգում հոկտեմբերի 27-ի դեպքերից հետո Հայաստանում ստեղծված իրավիճակն է, դրանով պայմանավորված հայ-ռուսական հետագա հարաբերությունները, ստամբուլյան ԵԱՀԿ գագաթաժողովի հնարավոր ընթացքը: «Ազգը» Մոսկվայում դիմեց ՀՀ դեսպան Սուրեն Սահակյանին պարզաբանելու այս այցի պահին Ռուսաստանի պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական, բայց կարեւոր գնահատականները Հայաստանում առկա իրադրության եւ իշխանության նոր քայլերի վերաբերյալ:

- Նոյեմբերի 5-ի հանդիպումը ՌԴ նախագահի հետ նախօրոք ծրագրված էր մինչ հոկտեմբերի 27-ի ողբերգական դեպքերը: Որոշված էր Սոչիում Բ. Ելցինի հետ քննարկել հայ-ռուսական հարաբերությունները ու քաղաքական զարգացումները ստամբուլյան ԵԱՀԿ գագաթաժողովի նախօրեին: Որոշ պատճառներով Բ. Ելցինը վերադարձավ Մոսկվա, եւ նոյեմբերի 5-ին Ռ. Քոչարյանը Մոսկվայում կհանդիպի ՌԴ նախագահին: Ընդառաջելով Ռուսաստանի առաջարկին՝ ՀՀ պատվիրակությունը, որի կազմում են արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը եւ պաշտպանության նախարար Վաղարշակ Հարությունյանը, նախագահի գլխավորությամբ կքննարկի վերը նշված հարցերը հոկտեմբերի 27-ից հետո ստեղծված իրավիճակի հետ մեկտեղ: Օգտվելով առիթից, մենք փորձեցինք ըստ կարելվույն ընդարձակել հանդիպումների շրջանակը: Ռ. Քոչարյանն ուրբաթ, 14:00-ին կհանդիպի Բ. Ելցինի, ապա վարչապետ Վ. Պուտինի, ինչպես նաեւ արտգործնախարար Ի. Իվանովի հետ: Աշխատանքային այցը մեկօրյա է, Հայաստանի պատվիրակության կազմը մեծ չէ, բայց ներկայացուցչական է, բոլոր հանդիպումները տեղի կունենան ուրբաթ, բայց եթե դրանք երկար տեւեն, Ռ. Քոչարյանը Երեւան կվերադառնա շաբաթ:

Տես ➧ էջ 2

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՎԱՐՉԱՊԵՏԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒՄԻՑ ՀԵՏՈ

Քաղաքական հավասարակշռությունը վերականգնված է

Ապակայունության ջատագովները, սակայն, չեն հանդարտվում

ՀՀ վարչապետի նշանակումն իրողություն դարձավ ավելի վաղ, քան կարելի էր ակնկալել. ԱԺ նոր ղեկավարության ձեւավորմանը հաջորդած ելույթում ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը խնդիրը հստակեցնելու համար երկու-երեք օր էր կանխատեսել, սակայն արդեն իսկ հաջորդ օրը հայտնի դարձավ նոր վարչապետի անունը՝ Արամ Սարգսյան: Նշանակումը մեծագույն ցանկության դեպքում անգամ անհնար է ընկալել Վազգեն Սարգսյանի անձից անկախ: Ընտրությունը վստահաբար պայմանավորված էր հանգուցյալ վարչապետի եղբայրը լինելու հանգամանքով, եւ, ըստ ամենայնի, ժամանակավոր հանգրվան է առավել ծանրակշիռ հանգուցալուծումից առաջ: Ստեղծված իրավիճակում վարչապետի անձնանու կերպով համոզիչ թեկնածու իշխանական վերնախավում, որքան էլ ցավալի է, չէր երեւում: Փոխարենն ակնհայտ էր ՀՀ նախագահի եւ բանակի հրամանատարական կազմի միջեւ արհեստականորեն բորբոքված հակամարտությունը, որի չեզոքացումն օրվա գլխավոր հրամայականներից էր, քանզի հղի էր իսկապես անկանխատեսելի եւ իրապես վտանգավոր, հուժկու մի հարվածով երկրի առանց այն էլ ճեղքված կայունությունն ուղղակիորեն հարցականի տակ դնող զարգացումներով: Անհրաժեշտ էր փոխզիջում, եւ Արամ Սարգսյանի նշանակումն այդ փոխզիջման ցցուն արտահայտությունն էր:

Արամ Սարգսյանը տնտեսական գործիչ է, սակայն խորը վերապահումներով, քանզի կառավարության անդամ երբեւէ չի եղել եւ գործադիր իշխանության առջեւ ծառացած խնդիրների բազմությանը միայն «կողքից» է ծանոթ: Քաղաքական գործունեությամբ, ըստ էության, չի զբաղվել, եթե չհաշվենք անդամակցությունը ԵԿՄ-ին եւ ՀՀԿ-ին, որ ավելի շուտ, թերեւս, խորհրդանշական բնույթ է կրել: «Մեկնարկային պայմանները» նոր վարչապետի համար մեղմ ասած աննպաստ են (Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակը հիշեցնելու կարիք, կարծում ենք, չկա), սակայն վստահության որոշակի «կապիտալով» նա, առնվազն մի քանի ամիս ապահովված է. Վազգեն Սարգսյանի հիշատակն ինչ-որ ժամանակահատված թույլ չի տա հարձակումների եւ խիստ քննադատությունների թիրախ դարձնել նոր կառավարության գործունեությունը: Նշանակումն ընդունելի էր ինչպես ՀՀ նախագահի, բանակի եւ քաղաքական ուժերի (հատկապես «Միասնություն» դաշինքի), այնպես էլ Ռուսաստանի համար, որտեղ (հատկապես Պուտին-Քոչարյան հանդիպումից առաջ), անհասկանալիորեն անհանգստացած էին Հայաստանի արտաքին քաղաքականության հնարավոր փոփոխության հեռանկարից, թեպետ դժվար էր ենթադրել, թե ՀՀ արտաքին քաղաքականությունը (ռուսամետության առումով) ձեւավորվել էր ի հեճուկս Ռոբերտ Քոչարյանի: Առավել եւս, որ Վազգեն Սարգսյանի վարչապետության շրջանում ՀՀ նախագահը որոշ չափով «ծերբակալվել էր» տնտեսության ոլորտից՝ կենտրոնանալով հիմնականում արտաքին քաղաքականության վրա:

Ինչեւէ, հանրապետության նոր ղեկավարության ձեւավորումը վերջնականապես վերականգնեց մի պահ կասկածի տակ առնված հավասարակշռությունը Հայաստանի ներքին եւ արտաքին քաղաքականության ներկապնակում՝ հաստատելով, որ ոչ ՀՀ նախագահը, ոչ «լեգիտիմ» քաղաքականության մեջ (խորհրդարանում) ներգրավված քաղաքական ուժերն այդ հավասարակշռությունը խախտելու նպատակ չունեին եւ չէին կարող շահագրգռված լինել տեղի ունեցած վանդալիզմի գործողությամբ: Անշուշտ, հրաշալի կլիներ, եթե Արամ Սարգսյանը կարողանար կրկնել եղբոր «ֆենոմենը»՝ իր անձի նկատմամբ առկա վստահության պաշարը կոնկրետ քայլերով ամրապնդելով, սակայն երկրի գրեթե «լուծարված» տնտեսությունը խելքի բերելու համար բարի մտադրությունները եւ քաղաքական ուժերի աջակցությունը, նույնիսկ ՀՀ նախագահի գործունեության հնարավոր «տնտեսականացումը» հաջողության երաշխիք չեն:

Կուզենայի սխալված լինել, սակայն ստեղծված «անկայուն հավասարակշռությունն» ավելի շուտ միջանկյալ լուծման (կիսակայարանի) տպավորություն է թողնում, որին պիտի որ առավել հիմնավոր ինչ-որ հանգուցալուծում հաջորդի, երբ գտնվի վարչապետության այն թեկնածուն, որը կկարողանա շտկել Հայաստանի տնտեսական իրավիճակը: Այնուհանդերձ, հաջողություն ենք մաղթում նորանշանակ վարչապետին. նրա հաջողությունը բոլորիս հաջողությունն է լինելու, անհաջողությունը՝ մի նոր հարված երկիրը ճգնաժամից դուրս բերելու ակնկալիքներին: Տա Աստված, որ անսպասելի նշանակումը նույնքան անսպասելի դրական զարգացումների բերի՝ «Որքան վատ, այնքան լավ» սկզբունքին հավատարիմ ներքին եւ արտաքին «բարեկամների» սպասելիքներին հակառակ, որոնք արդեն իսկ նոր խորհրդարանական եւ նախագահական ընտրությունների հեռանկար են «խոստանում» Հայաստանին...

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Մահացել է Վաճառականների միության նախագահ Մակիչ Դեմիրյանը

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 1-ին սրտի կաթվածից Թբիլիսիում վախճանվել է ՀՀ վաճառականների միության նախագահ Մակիչ Դեմիրյանը: 45 ամյա գործարարը այդ միության նախագահ է ընտրվել 1997 թվականից: Վերջին տարիներին նա պայքարում էր Հայաստանում առողջ շուկայական հարաբերությունների ստեղծման եւ այդ հարաբերությունները երաշխավորող օրենսդրական դաշտի ձեւավորման համար:

Անդրանիկ Մանուկյանի առողջական վիճակը փոքր-ինչ բարելավվել է

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Արդեն յոթերորդ օրն է, ինչ «Էրեբունի» բժշկական կենտրոնի վերակենդանացման բաժանմունքում է գտնվում Ազգային ժողովում տեղի ունեցած ողբերգական իրադարձությունների ժամանակ ծանր վիրավորված ՀՀ ԱԺ պատգամավոր Անդրանիկ Մանուկյանը:

Ա. Մանուկյանը վիրավորվել է գլխից, մի խումբ փորձառու վիրաբույժների կատարած ավելի քան 5-ժամյա վիրահատության եւ ընթացքը, եւ ելքը բարեհաջող էին:

Ըստ բաժանմունքի վարիչ Գագիկ Մխոյանի, թեեւ հիվանդի թոքային շնչառությունը դեռեւս արհեստական է, նրա առողջական վիճակում դիտվում են դրական տեղաշարժեր: Բժիշկների կարծիքով, նա տասը-տասնհինգ օրից կտեղափոխվի պալատ:

Խորհրդարանի դահլիճը վերականգնված է

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ազգային ժողովի աշխատակազմն այս օրերին աշխատում է սովորական ռեժիմով, նոյեմբերի 4-ին ասաց ԱԺ մամուլի եւ հասարակայնության հետ կապերի վարչության պետ Համմիկ Խաչատրյանը: Երկուշաբթի՝ նոյեմբերի 8-ին սկսվող ԱԺ հերթական եռօրյա նիստերին մամուլի ներկայացուցիչները կարող են մասնակցել, ընդ որում՝ նախկին հավատարմագրերով:

ԱԺ գործերի կառավարչությունից հայտնեցին, որ խորհրդարանի դահլիճում եւ նրան հարող միջանցքներում ամբողջությամբ վերականգնված են վնասվածքները: Մի շարք նյութեր տրամադրվել են զինվորական դատախազությանը՝ գործի քննությունը տանելու համար: Հայտնեցին նաեւ, որ առայժմ չեն վերացվել միայն խորհրդարանի դահլիճի պատերին կրակոցներից մնացած հետքերը: Դրանց թիվը մոտ 70 է, նման հետքեր կան նաեւ դահլիճին կից միջանցքների պատերին: Համարակալված այդ «հետքերը», բնականաբար, նույնպես քննության առարկա են:

Վիգեն Խաչատրյանը հերքում է իր մասնակցությունը ՊՆ «վերջնագրի» ընդունմանը

«Ազգի» նոյեմբերի 2-ի համարի «Հեղաշրջման փորձը շարունակվո՞ւմ է» հրապարակման մեջ նշել էինք, որ «21-րդ դար» կուսակցության նախագահ Դավիթ Շահնազարյանը չի ժխտում, որ «պաշտպանության նախարարության հոկտեմբերի 28-ի հայտարարությանն, ուղղակի թե անուղղակի, մասնակցել են Վանո Սիրադեղյանը, Դավիթ Շահնազարյանը եւ Վիգեն Խաչատրյանը»: Երեկ խմբագրություն զանգահարեց պրն Խաչատրյանը եւ տողերիս հեղինակին կշտամբեց լրագրողական էթիկան խախտելու՝ տեղեկությունն անձամբ իր հետ չճշտելով, իր անունը հրապարակելու համար: Բացթողումն ընդունելով հանդերձ՝ պարզաբանենք. տեղեկության աղբյուրներից մեկը «Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդումն էր, որը ճշտելու մեր խնդրանքին պրն Շահնազարյանը պատասխանել էր. «Այո, չեմ թաքցնում, նախարարությունում եղել ենք, խորհուրդներ ենք տվել», ու, համենայն դեպս, չուղղեց սխալս, այսինքն՝ չասաց, թե Վիգեն Խաչատրյանը չի մասնակցել ՊՆ հայտարարության ընդունմանը: Այս բացատրությունը պրն Խաչատրյանին, սակայն, չբավարարեց: Դավիթ Շահնազարյանը կարող էր ճիշտ չընկալել հարցս, կամ ես՝ հարցիս պատասխանը, ասաց նա՝ հերքելով իր առնչությունը ՊՆ-ում ծավալված խորհրդակցությանը: «Ազատություն» ռադիոկայանի հայկական հաղորդաշարի պատասխանատու Վաչե Սարգսյանը, հիշյալ եռյակի վերաբերյալ հնչած տեղեկատվությունը ճշտելու մեր խնդրանքին ի պատասխան ասաց, որ խոսքը, թերեւս, Վահագն Խաչատրյանի մասին է եղել: Ինչ վերաբերում է Վիգեն Խաչատրյանին, ապա նրան, ինչպես պարզվեց հեռախոսազրույցից, հրավիրել են ՊՆ խորհրդակցությանը, սակայն հրավերը կտրականապես մերժվել է, քանզի պրն Խաչատրյանը համոզված է, որ քաղաքական հարցերը պետք է քաղաքական գործընթացների միջոցով, ոչ թե ուժային գերատեսչությունների միջամտությամբ լուծվեն:

Լ. Պ.

«Ռուսաստանը Հայաստանին անձնավորված չի նայում»

Սկիզբը էջ 1

- Ի՞նչ եք կարծում՝ Ռուսաստանի դիրքորոշումը, թե հոկտեմբերի 27-ի ոճրագործությունն ուղղված էր ռուսական կողմնորոշման գործիչների դեմ եւ ուներ հստակ պատվիրատուներ երկրի ներսում ու դրսում, վերանայվո՞ւմ է, թե՞ ամրակայվում:

- Փաստը մնում է փաստ, որ եւ Վ. Սարգսյանը, եւ Կ. Դեմիրճյանը ռուսամետ քաղաքական գործիչներ էին, դա ակնհայտ է, իրականություն է նաեւ, որ նրանք սպանված են: Բնական է Ռուսաստանի անհանգստությունն այդ փաստի առիթով: Բայց, կարծում եմ, կարիք չկա խոսել պատվերի մասին, միարժեք դասել Հայաստանի ինչ-ինչ հակառուսական գործողությունների վերաբերյալ: Դրանք վարկածներ են, նման տիպի ենթադրություններ կարող են շատ լինել, մեր տարածաշրջանում Հայաստանը շատ բարդ գեոստրատեգիկ դիրք է գրավում, ուստի ցանկացած վարկած իրավունք ունի գոյություն ունենալու, բայց զուտ իբրեւ վարկած: Միայն հետաքննությունը կպարզի ահաբեկչության իրական դրդապատճառները: Այսօր միանշանակ է, որ ահաբեկչության դեմ պայքարն ամենահրատապն է ողջ աշխարհում:

- Վազգեն Սարգսյանի եղբորը՝ Արամ Սարգսյանին, վարչապետ նշանակելու փաստը ճիշտ կընկալվի՞ արդյոք ՌԴ իշխանության եւ քաղաքական ուժերի կողմից:

- Պաշտոնական արձագանք չի կարող լինել, որովհետեւ Հայաստանն ինքնուրույն պետություն է, իսկ հասարակական-քաղաքական ուժերի կողմից, կարծում եմ, քաղաքական նրբանկատություն կդրսեւորվի. խնդիրը շատ նուրբ է, կարելի է մեկնաբանել եւ այս, եւ այն կերպ, բայց քաղաքական չափի զգացողությունը պետք է որ պաշտպանվի: Պետք է սպասել, տեսնել կաշխատե՞ն նոր վարչապետն ու նրա գլխավորած կառավարությունը: Դրանից առաջ բոլոր գնահատականները կլինեն հույզերի, ինչ-ինչ մոտեցումների, սխեմաների արդյունք: Հայաստանում կատարվածն արտառոց դեպք էր, ուստի չարժե նման ստանդարտ մոտեցումներ ցուցաբերել:

- Հնարավո՞ր է Հայաստանի հանդեպ կարծր դիրքորոշման որդեգրում ոչ միայն քաղաքական, այլեւ տնտեսական դաշտում:

- Այս պարագայում շատ կարեւոր են մեր կառավարության քայլերը: Երկու կարծիք չի կարող լինել, բոլորը սպասում են նոր կառավարության գործողություններին, հատկապես ծառայություններին, ներքին գործերի, դատախազության քայլերին, երբ ամեն ինչ ընթանա սահմանադրական դաշտում, ապա դա մեծ ազդեցություն կգործի Հայաստանի հանդեպ ունեցած վերաբերմունքի փոփոխության վրա ամենադրական առումով:

- Այսինքն՝ դուք բացառում եք Հայաստանի նախագահին կոշտ պայմանների մեջ դնելու տարբերակը:

- Ռուսաստանը Հայաստանին անձնավորված չի նայում, ապացույց նաեւ, որ ՕՐՏ հեռուստաընկերության գլխավոր տնօրեն Կոնստանտին Էռնստն օրերս իր հեռախոսազրույցում ինձանից եւ Հայաստանից ներողություն խնդրեց «Օդնակո» ծրագրի մեկնաբան Մ. Լեոնտեւի անպատեհ պնդումների համար: Եթե թեկուզ հետին թվով հասկացան պահի աննրբանկատությունը, դա երաշխիք է, որ երեւի մյուս անգամ ավելի զգույշ կլինեն:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի [illegible]
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ՁՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
Համակարգչային շարվածք «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՄԱՅՐ ԱԹՈՌ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Չեռնադրվեց եւ օծվեց մեր պատվական հայրապետը...

Սկիզբը էջ 1

Արարողությանը մասնակցում էին քույր եկեղեցիների ներկայացուցիչները:

Վեհարանի գահարան են ուղեկցվում ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, ՀՀ վարչապետ Արամ Սարգսյանը, ՀՀ նախարարներ, իշխանության բարձրաստիճան այրեր: ՀՀ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը շնորհավորում է նորընծա կաթողիկոսին:

«Թող Աստված սիրով միաբան պահի ազգը եւ անսասան պետությունն Հայոց, օծման արարողության ժամանակ ասաց Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Բ-ն: Խաչի մի նոր ճանապարհ անցանք ազգովին վերջին օրերս: Հեղվեց անմեղ արյունը Հայաստանի Հանրապետության այրերի: Հանգուցյալների լույս հիշատակին պարտք մատուցելով, բյուր փառք ենք հղում առ Աստված, որ բազմաչարչար մեր ժողովուրդը խոհեմությամբ հաղթահարեց փորձությունը, շրջանցեց խաչի փրկագնով ձեռք բերված մեր անկախությունը, հայրենի մեր պետությանը սպառնացող վտանգը: Չենք երկյուղում, որքան էլ մարտահրավերներ կան մեր առջեւ: Չենք երկյուղում նաեւ այն վստահության, որ ժողովուրդները երրորդ հազարամյակ են մտնում համագործակցությամբ առաջնորդվող առողջ գիտակցությամբ, որպեսզի նոր դարաշրջանում հաղթահարվեն ողբերգությունները ու աղետները, պատերազմները ու ավերածությունները եւ մշտանա լինի խաղաղությունը», ասաց Ամենայն հայոց նորօծ կաթողիկոսը: Նա ընդգծեց, որ աներկյուղ լինելու պատճառներից մեկն էլ այն է, որ այսօր մեր ժողովրդի, Հայ եկեղեցու եւ Հայաստանի Հանրապետության կողքին են քրիստոնեական քույր եկեղեցիները, ինչպես նաեւ բարեկամ պետությունները՝ նախանձախնդիր խաղաղության պահպանման, ժողովուրդների բարեկամության ամրապնդման առաքելության մեջ:

Գարեգին Բ կաթողիկոսի օծումը կայացավ ըստ Հայ եկեղեցու, կաթողիկոսի օծման կանոնների: Գարեգին Բ-ին տրվեց երկգլխանի գավազանը, կոնքեղը կապվեց գոտուց եւ մասին հագցվեց հովվապետական մասանին:

Իսկապես հիշարժան այս օրը Էջմիածնում էր հավաքվել հայ ժողովրդի մտավորականության եւ հոգեւոր դասի ընտրանին: Այսքան անվանի հայեր, այսքան ընտիր այրեր ու տիկնայք հավանաբար շատ քիչ առիթներով են հավաքվում իրար գլխի: Լրագրողներից շատերը փորձում էին հարցազրույց ունենալ տիկին Լուիզա Սիմոն-Մանուկյանի հետ, սակայն նա ամեն կերպ հրաժարվեց հարցազրույցից: Քաղաքական գործիչներ, արվեստի ներկայացուցիչներ, ամենաբարձրաստիճան այրեր եկել էին շնորհավորելու նորընծա կաթողիկոսին, որի հովվապետությամբ մտնելու ենք 21-րդ դար: Ողջույն ուղարկեցինք եւ ողջույնն առանք մաեստրոյից՝ Օհան Դուրյանից:

– Զգացումները խառնված են,– խոսեց մաեստրոն: Զգացումները շատ խառնված են: Ի՞նչ անենք, մեր պատմությունը այսպիսին է: Ուրախ օրեր կան եւ փորձության օրեր կան:

Սոս Սարգսյանը շատ ավելի խոսեց, քան մաեստրոն: Անվանի արվեստագետն ասելու շատ բան ուներ, շատ բան. լուսավոր, պայծառ, տոնական հոկտեմբերի 27-ը սգո օր դարձավ մեզ համար: Ինչպիսի՜ մարդիկ կորցրինք, ինչպիսի՜ հայեր:

– Այս իրողությունը համազգային, համահայկական ակս մը պետք է լիներ, ցնծության օր: Սակայն, ինչպես տեսնում եք, այդ տոնականությունը չկա: Ամեն դեպքում կուզեի, որ մեր նորընծա երիտասարդ կաթողիկոսը շատ ավելին աներ ու քիչ խոսք ասեր:

Հավաքված հազարավոր մարդկանց մեջ գտա, ճանաչեցի սպիտակահեր, ֆիդայու տեսքով ու կազմվածքով մի մարդու՝ 77-ամյա Գրիգոր Ներսիսյանն էր՝ Գարեգին Բ կաթողիկոսի հայրը:

– Ներսիսյան Գրիգոր Ատարանցի,– ներկայացավ աշխույժ ծերուկը: Ինձ թվում է, որ կաթողիկոսի կոչումից ավելի բարձր կոչում չկա: Կաթողիկոսը պետք է լինի Մայր աթոռի ծաղկեցնողը: Երբ Մայր աթոռը ծաղկեց, ազգն է ծաղկում: Ցանկանում եմ, որ որդիս լինի մեր հզոր կաթողիկոսի գործի շարունակողը: Իմ իղձս, ուխտս կատար-

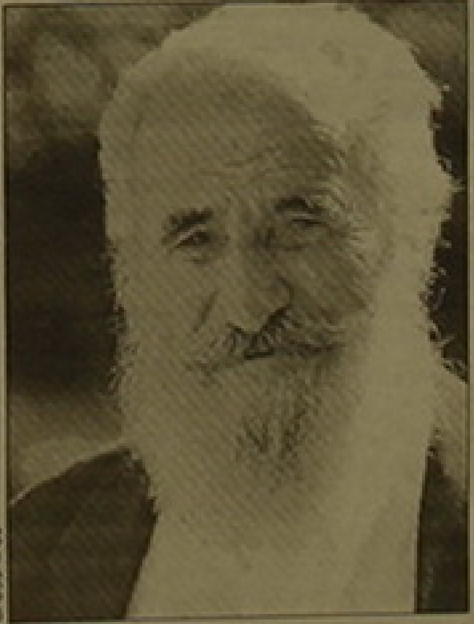

ված եղավ: Այն օրը, երբ 15 տարեկան տղայիս հանձնեցինք Հայ առաքելական եկեղեցու ճեմարան, մոմեր վառեցինք, ծնկի իջանք, եւ ես աղոթեցի առ Աստված, որ իր ձեռքը անպակաս պահի որդուս գլխից: Ու միշտ անպակաս եղավ Աստծո հովանին իմ զավակի գլխից: Ու ահա եկավ բարձրանալու օրը: Որդուս ընտրության օրը ծանր փորձության մեջ ընկանք երկրով ու ժողովրդով: Այսպես եղել էր նաեւ դարասկզբին՝ 1915 թվականին: Բայց մենք ապրեցինք, գոյատեւեցինք, չէ՞: Հիմա էլ նորից կդիմանանք, հիմա էլ կապրենք...

Պինդ ծերուկ է Գրիգոր Ներսիսյանը, պինդ հայ: Ու հավատում ես, որ նրա զավակն էլ՝ մեր 132-րդ հովվապետը, պինդ է լինելու: Ու պնդացնելու է ոչ միայն մեր մեջքը, այլեւ մեր հոգին:

Հավատում ենք:

Օրվա երկրորդ կեսին նախագահին ընդունեց Ամենայն հայոց նորընտիր կաթողիկոս Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Բ-ին եւ Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոս Արամ Ա-ին, իսկ այնուհետեւ օծման արարողության կապակցությամբ Հայաստան ժամանած քույր եկեղեցիների պատվիրակներին:

Կուսակցությունները կարեւորում են Քոչարյան-«Միասնություն» համաձայնությունը

Հանրապետությունում իշխանությունների խեղված պատկերը մասամբ վերականգնված է: Ընտրվել են ԱԺ խոսնակ եւ փոխխոսնակներ, նշանակվեց վարչապետ, ի դեմս ուժերի նախկին դասավորության ճշգրիտ պահպանումով: Այսպիսով, քաոսը մի քայլով հաղթահարված է, քանզի անիշխանության վերացումն արդեն կայունություն է: Ըստ ամենայնի, նոր վարչապետն իր կառավարության հետ պիտի շարունակի Վազգեն Սարգսյանի բռնած տնտեսական գիծը: Որքանո՞վ խորհրդարանի մեծամասնության ներկայացուցիչը կլինի կայունության երաշխավորը: Նրա մասին, բացի նրանից, որ հանգուցյալ վարչապետի եղբայրն է, գիտենք միայն, որ ղեկավարում էր «Արարատցեմենտ» գործարանը: Ի՞նչ են մտածում այս նշանակման մասին Հայաստանի քաղաքական ուժերը:

ՀՀՇ փոխնախագահ ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ- Քանի որ հիմա ամենակարեւորն իշխանության բոլոր թեւերի բնականոն աշխատանքն է եւ, ինչպես ինձ է թվում, որոշումը կայացվել է համաձայնության մթնոլորտում, Արամ Սարգսյանի նշանակումը վարչապետի պաշտոնում դրական եմ գնահատում: Դրական այն իմաստով, որ վերջ պիտի դրվի այս անիշխանությանը: Ուզում եմ շեշտել, որ գնահատականը չի վերաբերում տնտեսական, ընդհանրապես ծրագրային խնդիրներին: Բնական է, որ նման մեկնաբանություններ կամ գնահատականներ այսօր չի կարելի տալ: Իհարկե, սահմանադրական իրավիճակներում կամ լուրջ ժողովրդավարական հիմքեր ունեցող երկրներում սա անընդունելի նշանակում էր դիտվելու: Բայց պետք է հաշվի առնենք, որ մենք ոչ սահմանադրական իրավիճակում ենք, եւ, բնականաբար, դրանից հետեւում են ոչ սահմանադրական քայլեր: Այսօր, այս ծանր պահին, երբ գիտենք տարբեր պահանջներ կան, եւ քաղաքական դաշտը մի կողմ է դրված ու այլ տեղում են խնդիրները որոշվում, համաձայնության արդյունք այս նշանակմանը դրական եմ վերաբերում: Կարծում եմ՝ կգա ժամանակ եւ մենք հնարավորություն կունենանք, եթե նույնիսկ ինչ-որ սխալներ են լինում այս ընթացքում, շտկել, ուղղել դրանք եւ համապատասխանեցնել ժողովրդավարությանը:

ՀՅԴ ԳՄ անդամ ԳԵՂԱՄ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ- Հայաստանում տեղի ունեցած դեպքերի հետեւանքով երկու կարեւոր թափուր մնացած պաշտոնների՝ վարչապետի եւ ԱԺ-ի նախագահի համար «Միասնություն» դաշինքը պիտի առաջադրեր թեկնածուներ: ՀՅԴ-ին ընդունելի է այս տարբերակը, որ կայացվել է «Միասնություն» դաշինքի եւ նախագահի կողմից: Հույս ունենք, որ նորընծա վարչապետը կշարունակի Վազգեն Սարգսյանի քաղաքական գիծը՝ մասնավորապես Հայաստանի տնտեսական քաղաքականության առաջնահերթությունների, հատկապես կոռուպցիայի դեմ պայքարի առումով: Մի շարք հարցերի շրջանակներում լուրջ համագործակցություն էին սկսել Վազգեն Սարգսյանի հետ, ի մասնավորի էներգակիրների չարաշահումների: ՀՅԴ-ի համար կարեւոր է նաեւ Ղարաբաղի խնդրում նախորդ վարչապետի բռնած կուրսի շարունակության պահպանումը, քանզի այս հարցում միշտ միակարծիք ենք եղել նրա հետ: Այնպես որ այս գիծը պահպանելու դեպքում Արամ Սարգսյանը կստանա մեր ամենայն աջակցությունը:

Իսկ, օրինակ, ԻՄ առաջնորդ Պարույր Հայրիկյանին անհասկանալի է վարչապետի պաշտոնում Արամ Սարգսյանի նշանակումը, տեղեկանում ենք «Սնարքից»: Պրն Հայրիկյանն իր տեսակետը բացատրել է նրանով, որ Արամ Սարգսյան անունով քաղաքական գործչի չի ճանաչում, իսկ երկրին այսօր անհրաժեշտ է ձեւավորված, հաստատված քաղաքական դեմք:

Կոմկուսը նոր վարչապետի նշանակումն առայժմ չմեկնաբանեց, քանզի իր տեսակետը պիտի ձեւակերպի կոլեգիայի խորհրդակցությամբ:

ԱԺՄ-ն եւս խուսափեց Արամ Սարգսյան նոր վարչապետի մասին գնահատականից, մեկնաբանություններից:

ԼԻԼԻԹ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

«Նոր վարչապետին պետք է աջակցել»

Ասում է ՀՌԱԿ փոխատենապետը

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՍՆԱՐՔ: Այսօր կարեւորն այն է, որ Արամ Սարգսյանին վարչապետի պաշտոնում առաջադրողները չլքեն նրան դժվար պահին: Այդ մասին հայտարարեց Հայաստանի ռամկավար-ազատական կուսակցության (ՀՌԱԿ) վարչության փոխատենապետ Հարություն Առաքելյանը: Նա նշեց, որ նոր վարչապետը պետք է շարունակի իր նախորդի սկսած գործը, ավելի կոնկրետ՝ քայքայված տնտեսության վերականգնումը եւ պայքարը կաշառակերության դեմ: Արամ Սարգսյանն ի վիճակի չի լինի միայնակ հաղթահարելու այդ խնդիրները, ուստի նրան պետք է աջակցել, ասաց Առաքելյանը՝ նշելով, որ պատասխանատվությունն այդ հարցում ընկնում է ոչ միայն «Միասնություն» դաշինքի վրա, որը վարչապետի պաշտոնի համար առաջադրել էր Արամ Սարգսյանի թեկնածությունը, այլ նաեւ Հայաստանի նախագահի, Ազգային ժողովի, կառավարության եւ քաղաքական ուժերի վրա: Առաքելյանի կարծիքով, եթե Արամ Սարգսյանը ստանա այդ աջակցությունը, ապա «որպես հանրապետության նոր վարչապետի, նրա գործն առաջ կգնա»: ՀՌԱԿ-ը կաջակցի ՀՀ նոր վարչապետի նախաձեռնություններին, «եթե վերջիններս նպաստեն հանրապետությունում ճգնաժամի վերացմանը եւ հայ ժողովրդի բարգավաճմանը», ընդգծեց Հ. Առաքելյանը:

Կառավարության փոխակերպումները. ով՝ ուր

Սկիզբը էջ 1

Վարկաբեկվածության պիտակն անհիմն կամ հիմնավոր կերպով (ինչն ընթացքում կպարզվի), սակայն ասես «փակցվել» է նրանց, եւ ստեղծված հանգամանքներում Սերժ Սարգսյանի ու Սուրեն Աբրահամյանի հետագա պաշտոնավարությունը, այսպես թե այնպես, դժվար երեւակայելի է: ՆԳ նախարարի շուտափույթ հրաժարականը՝ ողբերգությունից հետո, ինքնին գիտակցումն ու ապացուցումն է վերը նշվածի: Քանի որ նախասրտամադրվածության դեմ փաստարկներն ու արդարացումները թույլ հնչեղություն ունեն, հիշյալ նախարարներն էլ «անբիծ» չեն, կարող ենք նախնական եզրակացության հանգել հարցի շուրջ: Սերժ Սարգսյանի փոխանորդը, թերեւս, կդառնա ԱԱ փոխնախարար Գրիգոր Գրիգորյանը, որի մասին գովեստով է արտահայտվել ՀՀ նախագահը՝ բազմիցս շեշտելով նրա արհեստավարժությունն ու սառնասրտությունը՝ հոկտեմբերի 27-28-ի իրադարձություններում:

Երրորդ՝ ուժային նախարարին՝ Վաղարշակ Հարությունյանին, բնականաբար, ոչինչ չի սպառնա. վերջին իրադարձությունների ընթացքում նա հանգամանքների՝ իր օգտին բարեհաջող դասավորության, բանակի ու նախագահի միջեւ միջնորդի իր գործողությունների, հուսալի կեցվածքի շնորհիվ բարձրացրեց նախարարի իր վարկանիշը՝ առաջին անգամ «առկայծելով» երկրի քաղաքական դաշտում: Այստեղ տեղին է [illegible]ել՝ վաղամեռիկ Վազգեն Սարգսյանի հանրահայտ միտքը, որի իմաստը մոտավորապես հետեւյալն է. որպեսզի բանակը չգա քաղաքականություն, նրա նախարարը կգա քաղաքականություն: Մեջբերումը տեղին էր այնքանով, որ Հարությունյանը պահանջվող պահին օգտվեց իր՝ ուժային նախարար լինելու հանգամանքից:

Նույն կերպ կարող ենք ենթադրել, որ պաշտոնը կպահպանեն նաեւ էկոնոմիկայի նախարար Արմեն Դարբինյանը, ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանն ու պետական եկամուտների նախարար Սմբատ Այվազյանը: Ներկայումս գլխավորապես վերոհիշյալ երեք նախարարներն են ներկայացնում երկրի տնտեսական քաղաքականության դեմքը, հետեւաբար եւ նրանց գործունեությանն են ծանոթ Հայաստանը վարկավորող երկու հիմնական կառույցները՝ ՄԱՀ-ն ու ՀԲ-ն: Այս նախարարներին, հատկապես Արմեն Դարբինյանին, «դիպչելը» հիշատակածս կառույցների կողմից թերեւս կընկալվեր որպես շեղում գործող քաղաքականությունից եւ փոխըմբռնման արհեստական բարդացում: Ամենայն հավանականությամբ՝ սպասվող վերաձեւումներից չի «տուժի» նաեւ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի ու սպորտի նախարար Ռոլանդ Շառոյանը: Թե իրենք դաշնակցության ներկայացուցիչները որքանով են «ընդունում» նույն կուսակցության անդամ նախարարին, առանձին հարց է, սակայն այսօր ՀՅԴ-ն, երբեմնի դաշնակցական Նաիրի Հունանյանի՝ ինքնըստինքյան վարկաբեկիչ այդ գործողության պատճառով, զգայունություն կդրսեւորի եւ ենթադրաբար կտեսնի իր թեկնածուի պաշտոնանկության մեջ:

Խոսրով Հարությունյանը, որը մեծապես իր կայուն տեղն ունի երկրի կառավարությունում, ըստ մեր ենթադրության, հազիվ թե դուրս մնա նոր կառավարությունից եւս:

Տեսական հաշվարկները կարելի է շարունակել անվերջանալիորեն (այսինքն՝ այնքան, որքան նախարար ունենք), սակայն սահմանափակենք ենթադրությունները, որոնք, այսպես թե այնպես, կճշգրտվեն առաջիկա օրերին: Միայն մի վերջին կանխագուշակում, որին չենք կարող չանդրադառնալ: Արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը, որի պաշտոնանկության վերաբերյալ որոշ լուրեր էին շրջում մինչ հոկտեմբերի 27-ը, կատարվածից հետո, իրերի ներկայիս դրության պայմաններում, կարծում ենք, անխուսափելիորեն կպահպանի նախարարի պորտֆելը, քանի որ երկրում ընթացող ներքաղաքական մեծ փոփոխությունների այս պահին եւ հատկապես Ստամբուլի գագաթաժողովից առաջ արտգործնախարարի փոփոխումն արտաքին ուժերի կողմից կդիտարկվի որպես Հայաստանի արտաքին քաղաքականության ուղու շեղում: Նման ենթադրությունները, անշուշտ, անցանկալի են, հատկապես այն պարագայում, երբ անփոփոխ է մնացել ՀՀ կառավարության դիրքորոշումը Լեռնային Ղարաբաղի վերաբերյալ:

digitised by A.R.A.R.@

Ահաբեկչություն

Առանց նրանց ժողովուրդը թերի է

Ահաբեկիչները ստուգիչ կրակոց կատարեցին Վազգեն Սարգսյանի սառած մարմնին

Դա տեղի ունեցավ մի քաղաքում, որը, վիճակագրության համաձայն, դեռ վերջերս աշխարհի միլիոնանոց քաղաքների մեջ ամենավերջին տեղն էր զբաղեցնում սպանությունների եւ մյուս ծանր հանցագործությունների գծով: Օրինակ, եթե 80-ական թթ. սկզբների միլիոնանոց Քեյփթաունում տարեկան կատարվում էր մոտ 800 սպանություն, ապա Երեւանում դրանք հազիվ՝ 2 տասնյակ էին, այն էլ մեծ մասամբ «կենցաղային» հողի վրա:

Այսօր, ավաղ, այդ նույն վիճակագրությունը վասպարացել է ամբողջ հետխորհրդային տարածքում: Բայց այն, ինչ տեղի ունեցավ Երեւանում 1999 թ. հոկտեմբերի 27-ի չորեքշաբթի օրը, անհնար է տեղավորել ժամանակային կամ տարածական շրջանակներում: Կարելի է միայն արտաբերել լեզվաբանների շրջանում վեճեր հարուցող «անհավատալի է, բայց փաստ է» ձեւակերպումը:

Հայաստանի ԱԺ-ի պատգամավորները երկու շաբաթը մեկ առանձնահատուկ աշխուժություն են հանդես բերում: Աշխատանքային օրվա վերջում խորհրդարանում հավաքվում է կառավարությունը, եւ պատգամավորները հարցեր են տալիս նիստերի դահլիճի խոսափողերի առջեւ կանգնած: Կառավարության համապատասխան անդամները, այդ թվում նաեւ վարչապետը, ամբիոնից պատասխանում են հարցերին: Այս ավանդույթն անփոփոխ պահպանվում է արդեն տասը տարի: Նստաշրջանը եւս ավանդաբար հեռարձակվում է ազգային ռադիոյով, նիստերի առաջին րոպեից մինչեւ վերջինը: Բացառություն չէր կազմում նաեւ այդ օրը:

Ժամը 16-ից մի քանի րոպե անց խորհրդարան ներկայացան կառավարության Երեւանում գտնվող փաստորեն բոլոր անդամները վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի գլխավորությամբ: Ազգային ժողովի նախագահությունում նստած էին խոսնակ Կարեն Դեմիրճյանը, նրա տեղակալներ Յուրի Բախշյանը եւ Ռուբեն Միրոյանը: Կառավարության անդամները, որպես կանոն, տեղավորվում են առաջին շարքում, այդպես ավելի հարմար է առանց ժամանակ կորցնելու ամբիոնին մոտենալ: Դրան առավել մոտիկ նստած էր վարչապետը:

Ժամը 17-ն անց 6 րոպեին գրանցված անձանցից 11-ը արդեն տվել էին իրենց հարցերը: Ամենից հաճախ ամբիոն էր բարձրանում Սարգսյանը. պատգամավորները ջանում էին իրենց հարցերն ուղղել առաջին հերթին վարչապետին: Արդեն տրված էր 12-րդ հարցը: Ամբիոնին մոտեցավ ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը:

17-ն անց 10-ին հնչեցին կրակոցներ, որոնց ձայնը լսեցին բոլոր ռադիոունկնդիրները: Հայկական ռադիոն միացված է գրեթե բոլոր տներում եւ ավտոմեքենաներում: Սոցիոլոգիական հարցումները ցույց են տալիս, որ նիստերի դահլիճից տրվող հեռարձակումները ավելի մեծ լսարան ունեն, քան ամենահայտնի բազմասերիանոց ֆիլմերը: Հիստերիկ ճիչերով ուղեկցված առաջին կրակոցներից հետո ռադիոհաղորդումն անմիջապես ընդհատվեց: Բայց այդ մի քանի ակնթարթը բավական էր, որպեսզի վայրկենապես հանրապետությունում տարածվեն ամենաանհավանական ասեկոսեներ:

Եվ այսպես, ժամը 17-ն անց 10-ին կտրուկ բացվեց ամբիոնին ամենամոտիկ գտնվող դուռը: Դռան արանքում ոչ մի վայրկյան չմնալով, դահլիճ ներխուժեց բաց գույնի թիկնոցով մի մարդ եւ նետվեց շարքի եզրին նստած վարչապետի կողմը: Միաժամանակ լայն բացվեցին նաեւ ուրիշ դռներ: Ականատեսներից շատերը ավելի ուշ միայն նշեցին հետեւյալ մանրամասնությունը. սկզբում դահլիճը լցվեց հիստերիկ բղավոցներով եւ ապա միայն ճարճատյունով, արձագանքով եւ կրակոցների ծխով: Ինչ-որ մեկը հստակորեն վերհիշեց, թե ինչպես հրոսակախմբի պարագլուխ Նաիրի Հունանյանը բարձրաձայն բղավում էր. «Բոլորդ պառկե՛ք հատակին: Պետական հեղաշրջում է»: Հատակին պառկելուց առաջ շատերը հասցրին նկատել, թե ինչպես ավտոմատի դիմահար կրակահերթ բացեցին բազկաթոռին նստած Վազգեն Սարգսյանի վրա: Հենց այդ հանգամանքը բոլորին ստիպեց միանգամից, ասես հրամանով, պառկել հատակին: Հրաձգությունը տեւեց ընդամենը տասը րոպե, թեեւ, իհարկե, ավելի ճիշտ կլիներ ասել, ամբողջ տասը րոպե: Իսկ ամբողջ մղձավանջը շարունակվեց ավելի քան տասնվեց ժամ:

Ժամի 18-ի մոտերքը, այսինքն հիսուն րոպե անց, ելուզակախմբի պարագլուխը, որը մասնագիտությամբ լրագրող է, գործընկերներին խղճալով, նրանց դուրս թողեց դահլիճից: Շուտով ազատ արձակվեցին բազմաթիվ պատգամավորներ եւ կառավարության անդամներ. նրանք օգնում էին դուրս բերել վիրավորներին: Պատանդ մնաց մոտ հիսուն մարդ:

Ազատ արձակված լրագրողները լավ էին հիշում առաջին նախադասությունը, որ ահաբեկիչն արտաբերել էր արդեն առաջին կրակոցներից հետո. «Բավական է: Տասը տարի խմել եք ժողովրդի արյունը: Հինգ տարի չեք թողել ազնվորեն ընտրություններ անցկացնել: Ձեր դատաստանն էլ կլինի»: Հունանյանը մի քանի անգամ ընդգծել էր. «Ես ուզում էի սպանել միայն Սարգսյանին»:

Ժամը 19-ից մինչեւ առավոտ ուղիղ եթերում անընդմեջ գործում էր երկու հեռուստաալիք՝ ԱՐ-ը եւ Ա1+-ը: Լրագրողները հեռախոսազրույց էին ունենում ելուզակախմբի պարագլխի հետ հենց այն ժամանակ, երբ դահլիճում դեռ ընկած էին զոհվածների դիակները: Եվ ամեն անգամ Հունանյանը համառորեն կրկնում էր. «Իմ զինակիցն իմ ժողովուրդն է»: Ինչպես գրում են թերթերը, ահաբեկիչները 3000 կրակոց են արձակել: Եվ դրանցից յուրաքանչյուրը, ինչ էլ ասեն, ուղղված էր հենց այն ժողովրդի ընտրյալների դեմ, որին մարդասպանը համարում էր իր զինակիցը: Ճիշտ է, քիչ ավելի ուշ, ասես արածը գիտակցելով, նա սկսեց արդարանալ. «Ես պահանջում եմ, որ այստեղ գան փորձագետներ, որպեսզի պարզեն, թե որ կրակոցներն են մերը եւ որոնք պահակախմբինը, որը կրակում էր հետեւի շարքերից: Մենք ուզում էինք սպանել միայն վարչապետին»: Մեկ օր անց ելուզակախմբի պարագլխի հայրը Հրաչյա Հունանյանը «Ազգ» թերթի թղթակցին ասաց. «Մեր ընտանիքում լավ էին վերաբերվում Դեմիրճյանին: Վազգենին նույնպես լավ էին վերաբերվում»:

Վազգեն Սարգսյանին պարզապես ծակծկել էին կապարով: Ականատեսները նշում են, որ նրա արդեն սառած մարմնի վրա կատարվել է եւս մեկ, այսպես կոչված ստուգիչ կրակոց: Դեմիրճյանին սկզբում վիրավորել են ոտքից, ապա մոտիկից կրակահերթ արձակել դեմքին:

Դժվար է ասել, թե հատկապես ով ում վրա է կրակել, ով է սպանվել կամ վիրավորվել նշանառու կրակով եւ ով պատահական գնդակով, ով է զոհվել ահաբեկիչների ձեռքով եւ ով՝ պահախմբի կրակոցներից: Դա փորձաքննության եւ դատաքննության գործն է: Անձամբ ինձ ապշեցրեց, թե տեսախցիկի առջեւ իրեն որքան հանգիստ էր պահում գլխավոր մարդասպանը: Նա հստակ ու հասկանալի ձեւով ասում էր, թե ինչպիսի ծանր վիճակում է ժողովուրդը, պահանջում էր հանդիպում նախագահի հետ, հերքում այն լուրերը, թե ինքը ուղղաթիռ կամ ինքնաթիռ է պահանջում: Քանիցս կրկնեց, թե ինքը սոսկ մեկ պայման ունի. ժողովրդի առջեւ հանդես գալ ազգային հեռուստատեսության ուղիղ եթերում:

Հունանյանը խոստովանեց, որ իր հետ դահլիճում են կրտսեր եղբայրը՝ Կարեն Հունանյանը եւ քեռին՝ Վռամ Գալստյանը:

Մամուլում տպագրված հոր խոսքերից մենք իմացանք, որ նրանք վատ են ապրել, որ ինքը՝ Հունանյան ավագը անարդարացի կերպով հեռացվել է աշխատանքից, որ նրա երկու որդիները գործազուրկ են եղել: Էլ ավելի ծանր պայմաններում էր ընտանիքը: Եվ այնուամենայնիվ հայրը գտնում է, որ իր ավագ երեսունչորսամյա որդին, որը տարբեր ժամանակներ աշխատել է որպես լրագրող, ուսուցիչ, նույնիսկ թերթի խմբագիր, դարձել է ինչ-որ մեկի զոհը. «Նա բռունցքն է, իսկ ձեռքը պատկանում է մեկ ուրիշին»: Կրտսեր որդին ծնվել է 1974 թ. աշնան այն օրին, երբ Կարեն Սերոբի Դեմիրճյանին ընտրեցին Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի առաջին քարտուղար: Եվ ի պատիվ նրա նորածնին անվանեցին Կարեն, որը քսանհինգ տարի անց կրակեց Դեմիրճյանի վրա: Ահա այսպիսի շեքսպիրյան սյուժե...

Ահաբեկիչների հայրը անդադար կրկնում էր. «Ավելի լավ է՝ ինձ սպանեին...»:

Ժամը 20-ի մոտերքը ծավալված դրամայի վայր ժամանեց հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Նա դիմեց ժողովրդին. «Հայրենակիցներ: Այսօր ես ստիպված եմ ձեզ դիմել ողբերգական առիթով: Հայաստանի Ազգային ժողովի շենքում ծավալված իրադարձությունները մեզ ստիպում են միավորվել մեր ամբողջ ժողովրդի համար ծանր այս փորձությունը հաղթահարելու նպատակով: Ես խորապես ցավակցում եմ զոհվածների, իմ զինակիցների, բարեկամների ընտանիքներին ու մերձավորներին: Հավաստիացնում եմ ձեզ, որ իշխանությունները վերահսկում են իրավիճակը»:

Դեռ երկար ժամանակ, ընդհուպ կեսգիշեր, ոչ ոք ստույգ չէր կարողանում ասել, թե կոնկրետ ով է զոհվել: Ստույգ տեղեկատվություն կար միայն վիրավորների վերաբերյալ: Նրանց հետ շփվում էին լրագրողները, նրանց ցուցադրում էին հեռուստաէկրաններին, նրանք հարցազրույց էին տալիս: Զոհվածների մասին տարբեր լուրեր էին պտտվում: Սպանվածների մասին տեսախցիկին նայելով առաջինը խոսեց հենց պարագլուխը. «Սպանված է Վազգեն Սարգսյանը: Իսկ ինչ վերաբերում է մյուսներին, ես հիմա չեմ ուզում այդ մասին խոսել, քանի որ փորձագետները պետք է պարզեն, թե որտեղից եւ ինչպես են սլացել փամփուշտները»: Կամաց-կամաց ամեն ինչ պարզվեց եւ հաջորդ օրվա հենց սկզբին մոտավորապես ժամը 1-ին հայտարարվեցին զոհվածների անունները. վարչապետ Վազգեն Սարգսյան, խորհրդարանի նախագահ Կարեն Դեմիրճյան, փոխնախագահներ Յուրի Բախշյան եւ Ռուբեն Միրոյան, օպերատիվ հարցերի նախարար Լեոնարդ Պետրոսյան, պատգամավորներ Հենրիկ Աբրահամյան, Արմենակ Արմենակյան, Միհայել Քոթանյան:

Ամեն պահի կարելի էր սպասել զոհերի թվի ավելացում: Հիսուն պատգամավոր էր մնացել զինված ահաբեկիչների ձեռքին, որոնք կորցնելու բան չունեին: Բավական էր նվազագույն սադրանք, եւ... Ահաբեկիչների հետ (իր ներկայացուցչի միջոցով) բանակցում էր ոչ միայն նախագահը, այլեւ իրենք՝ պատանդ պատգամավորները: Նույնիսկ լրագրողները, որ մեծ մասամբ աղջիկներ էին, ելուզակախմբի պարագլխի հետ շփումների ժամանակ ջանում էին իրենց հարցերի մեջ սթափության, դեպքերի գիտակցման կոչ անող երանգներ մտցնել: Եվ ամեն պահի Հունանյանն զգում էր, որ ինքը, մեղմ ասած, սխալվել է, որ իր «հերոսությունը» հասարակության սրտովը չէ, որ (իր կարծիքով) ինքն ինչպիսի ազնիվ նպատակ էլ հետապնդած լիներ, ընտրել է առավել անմարդկային, նողկալի եւ ցինիկ միջոցը:

Առավոտյան ժամը 4-ին արդեն նկատելի էր, որ ահաբեկիչների հրճվանքից եւ ակնկալած պաթոսից հետք անգամ չի մնացել: Նախագահը համաձայնեց միայն, որ հեռուստատեսությամբ հեռարձակվի Հունանյանի գրած կարճ տեքստը, որը, ըստ էության, կրկնում էր լոկ նրա գիշերային խոսքերը:

Ժամը 10-ից մի քանի րոպե անց ահաբեկիչները հանձնեցին զենքը եւ իրենք էլ հանձնվեցին...

Նույն օրվա երեկոյան ОРТ-ի «Однако» հեղինակային ծրագրի հեղինակ Միխայիլ Լեոնտեւը անառարկելի տոնով հայտարարեց, թե պատահաբար չէ, որ սպանվել են հենց «ռուսամետ» վարչապետ Վազգեն Սարգսյանը եւ ԱԺ խոսնակ Կարեն Դեմիրճյանը, որոնք իբր դաշինք էին կնքել «արեւմտամետ» նախագահ Քոչարյանի դեմ: Իբր այստեղ եւս զգացվում է ղարաբաղյան հետքը: ОРТ-ի վերլուծական ծրագրում Պավել Շերեմետը էլ ավելի կոնկրետ արտահայտվեց. «Ազդեցիկ հայ քաղաքական գործիչների՝ Ռուսաստանի վերջին դաշնակիցների գնդակահարումը...»:

Ասված իմ, եթե նույնիսկ Հայաստանի ամբողջ խորհրդարանն էլ գնդակահարվեր, այդ դեպքում եւս պատգամավորներից գրեթե յուրաքանչյուրի մասին հնարավոր կլիներ ասել, որ նրանք ռուսամետ էին եւ ընդսմին նրանցից ոչ մեկը մոլի արեւմտամետ չէր: Այս իմաստով առավել խելամտորեն արտահայտվեց Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպան Մայքլ Լեմոնը. «Ազգային ժողովում զոհվածները ունեին մեկ հստակ կողմնորոշում. նրանք հայ էին եւ հայրենասեր»:

Հայաստանում տեղի ունեցավ ահավոր ողբերգություն: Պատահեց ամենաանհավանականը: Բայց էլ ավելի ահավորը թերեւս այն է, որ այսօր ոչ ոք չի կարող երաշխիքներ տալ, թե նման որեւէ բան չի կրկնվի Հայաստանում կամ ողջ հետխորհրդային տարածքում, որտեղ անգութ թմրամոլության եւ ալկոհոլամոլության պայմաններում բնակչությունը բռնության զենքի վիթխարի զինանոց է կուտակել: Այս դեպքում նույնիսկ ձգանը սեղմելու գայթակղությունն ինքնին շատ չի տարբերվում կենցաղային կայֆից: Ի դեպ նշենք, որ այստեղ առայժմ ոչ ոք հարց չի տալիս, թե ահաբեկիչները որտեղի՞ց են զենք հայթայթել:

Հոկտեմբերի 31-ին Հայաստանը հուղարկավորեց իր ութ լավագույն որդիներին: Անմոռանալի Անդրեյ Պլատոնովի խոսքերով ասած, «այսօր մենք գիտակցում եւ զգում ենք, առանց նրանց մեր ժողովուրդը թերի է»:

ԶՈՐԻ ԲԱԼԱՅԱՆ

Հոդվածը օրերս լույս կտեսնի «Լիտերատուրնայա գազետայում»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

«Ռադիկալ» թուրքական թերթի գրեթե յուրաքանչյուր համարն անդրադառնում է Հայաստանում տեղի ունեցած ողբերգական դեպքերին: Այս անգամ «Ռադիկալը» փորձում է վերլուծել, թե ինչպիսի ազդեցություն կարող են դրանք ունենալ Ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման վրա, ինչում «շահագրգռված է Թուրքիան»:

«Ռուսիից օգտվելով», թերթը հիՄայր հայրենիքի օգնությամբ, պայքարեցին եւ Ղարաբաղը «մաքրագործեցին» ազերիներից: Առաջ գնալով գրավեցին Ադրբեջանի տարածքների եւս 20%-ը եւ դրանք, եթե ոչ իրավական, ապա գոնե գործնական տեսակետից կցեցին Հայաստանին: Իսկ ադրբեջանցիներին բաժին հասավ 30 հազար մարդու մահը, ավելի քան մեկ միլիոն հոգու գաղթականությունն ու ներքին խառնակությունը», գրում է թերթը եւ ավելացկեցվածքը եւ նոր հավասարակշռություն ստեղծեց: Երկրորդ զարգացումն էլ Ադրբեջանում Հեյդար Ալիեւի իշխանության գլուխ գալն էր: Ժողովուրդն այս աղվես քաղաքագետի իմնության մեջ իր փնտրած ղեկավարին էր գտել:

Երբ ամերիկյան ընկերություններն միլիարդավոր դոլարների համաձայնագրեր սկսեցին կնքել Ադրբեջանի հետ, ԱՄՆ-ը վերացրեց Ադրբեջանի դեմ իր շրջափակումը: Վա-

ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

«Ռադիկալը» չի հավատում, որ հայերը երբեւէ կվերադարձնեն տարածքները

շեցնում է, որ Ղարաբաղը «մեկն է այն հողատարածքներից, ուր իրար են բախվում երկու սկզբունքներ. ազգերի ինքնորոշման իրավունքի ու երկրների տարածքային ամբողջականության սկզբունքները»:

«Հակամարտության արմատը երկարում է մինչեւ առաջին աշխարհամարտին հաջորդող օրերը, երբ հայաբնակ Ղարաբաղը հանձնվեց ադրբեջանցիներին: Ղարաբաղի հայերը երբեք չկարողացան համակերպվել իրենց պարտադրված կարգավիճակին: Զանազան ձեռնարկներ կատարեցին անկախություն ձեռք բերելու կամ Հայաստանին միանալու համար: Բայց սովետական իշխանությունները հաջողեցին, եթե հարցը չլուծել, գոնե խեղդել ապստամբական շարժումները: Այս տեսակետից Ղարաբաղյան հարցը հետսովետական խնդիր է: Պանդորայի տուփը բացվեց, երբ ԽՍՀՄ-ը սկսեց փուլ գալ: Փոխադարձ գրգռումներից հետո սկսվեցին բախումները: Ադրբեջանցիները Բաքվի արվարձաններում եւ Սումգայիթում հայերի սպանդ կատարեցին եւ այդ կերպ վառեցին առաջին կրակը: Մեկ տարի հետո Ադրբեջանը վերացրեց Լեռնային Ղարաբաղի ինքնավարությունը: Դա անխուսափելիի ճանապարհը բացեց»:

«Հայերը 1988-ից մինչեւ 1994 թ-ընում.

«Այս արդյունքը հաճելի էր Հայաստանի ավանդական պաշտպան Ռուսաստանին: Հայաստանը, որը Կովկասում Ռուսաստանի վստահությունը վայելող միակ երկիրն էր, հզորանում էր: Այս կերպ պատժվում էր Ադրբեջանի ղեկավարությունը, որը համարձակվել էր Մոսկվայի ազդեցության տակից դուրս գալով Թուրքիային մերձենալ: Արդեն հետո հայտնի դարձավ, որ պատերազմի ամբողջ ընթացքում Ռուսաստանն օժանդակում էր Հայաստանին: Տարածաշրջանի մյուս կարեւոր դերակատարը Թեհրանն էլ էր գոհ արդյունքից: Ադրբեջանի հզորացումը Իրանի գործին չէր գալիս, որովհետեւ Իրանում մեծ թվով ազերիներ կան: Ինչ վերաբերում է Թուրքիային, ապա նա շրջափակում է հայտարարել Հայաստանին, նույնիսկ երբեմն սպառնալիքներ է ուղղում նրան, բայց դրա փոխարեն էլ Ադրբեջանից միայն քաղաքական եւ ռազմավարական շատ գործ մակարդակի փոխադարձություն էր ստանում:

Այնուհանդերձ, իրադարձությունները սկսեցին զարգանալ ի նպաստ Ադրբեջանի: Նախ հայտարարվեց, թե նա Կասպից ծովում նավթի եւ բնական գազի ստվար աղբյուրներ ունի: Այդ պատճառով ԱՄՆ-ը փոխեց Հայաստանին նպաստավոր իր չինգտոնը թագավորի պես դիմավորեց Ալիեւին, եւ վերջապես ԱՄՆ-ն իր «թեւերը քաշեց» Ղարաբաղյան հարցում Ադրբեջանի համար ընդունելի լուծում գտնելու համար»:

Նշելով, որ հայերը մտադիր չեն ու հավանական էլ չէ, որ վերադարձնեն գրավյալ տարածքները, թերթը գրում է, որ «Երեւանին էլ կարծես ուրիշ ճար չի մնացել, քան լուծմանը համաձայնելը: Հայաստանը մի կողմից անհանգիստ է իր քթի տակ միլիարդավոր դոլարների համաձայնագրերից դուրս մնացած լինելու հանգամանքով, մյուս կողմից էլ Ամերիկայի ճնշումների տակ է մնում: Կա նաեւ տնտեսական ճգնաժամը: Այս բոլորը ստիպում են, որ Երեւանը մեղմացնի իր կարծր կեցվածքը»:

«Հայտնի է, որ ԱՄՆ-ը, նավթի փոխադրման հարցում նախընտրությունը տալիս է Բաքու-Ջեյհան ուղեգծին Ադրբեջան-Հայաստան-Թուրքիա տարբերակով: Սակայն Լեռնային Ղարաբաղի հարցն այս խնդրում արգելք է թե քաղաքական եւ թե ֆիզիկական տեսակետից: Լուծումը կհանգստացնի ոչ միայն կողմերին եւ ԱՄՆ-ին, այլեւ Թուրքիային, եւ համաձայնությունն անկյունադարձային կդառնա թուրք-հայկական փոխհարաբերություններում», ընդգծում է «Ռադիկալը»:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

Հիտլերի աճյունի մնացորդները Մագդեբուրգի կոյուղու մեջ

Ըստ կիրակի օրվա «Մանդեյ թայմս» բրիտանական թերթի, Հիտլերի աճյունի մնացորդները 1970-ին այրվել են ՊԱԿ-ի անմիջական մասնակցությամբ: Թերթը վկայակոչում է ՊԱԿ-ի պաշտոնաթող գեներալ-լեյտենանտ Սերգեյ Կոնդրաշովին, որը երկար ժամանակ ղեկավարում էր Արեւելյան Բեռլինի հակահետախուզությունը:

Նրա խոսքերով, սկզբնապես Հիտլերի աճյունի մնացորդները խորհրդային զորքերը հայտնաբերել են նրա բունկերի բակում: 1946-ին դրանք տեղափոխվել են Մագդեբուրգի խորհրդային ռազմավանը, որտեղ էլ թաղվել են: Ընդ որում, Ստալինի անձնական կարգադրությամբ կատարվել է փորձաքննություն, ում պարզուել է Ֆյուրերի աճյունի մնացորդների իսկությունը:

1970-ին, շարունակում է թերթը, Ս. Կոնդրաշովը ՊԱԿ-ի ղեկավարներին հիշեցրել է այդ մնացորդների մասին: Ստանալով Բրեժնեւի համաձայնությունը, Յուրի Անդրոպովը հրամայել է հողից հանել մնացորդները եւ ոչնչացնել՝ երկյուղելով, որ քաղաքը երեւէ գերմանացիներին հանձնելու դեպքում տեղանքը կարող է դառնալ Հիտլերի անձի սրբավայր:

Մնացորդներն այրվել են եւ թափվել Մագդեբուրգի կոյուղին:

ԱՐ. Մ.

Բարելավվում են Թեհրանի եւ Կահիրեի կապերը

Եգիպտա-իրանական հարաբերությունները շարունակում են զարգանալ, թեեւ 2 կողմերի միջեւ եղած ներկայացուցչական մակարդակը սահմանափակվում է շահերի պաշտպանության գրասենյակներով 2 երկրների մայրաքաղաքներում: Այս կարգավիճակը առկա է 1980 թ. դիվանագիտական կապերը խզելուց ի վեր: Այսինքն մի տարի անց, երբ տեղի ունեցավ իսլամական հեղափոխություն, եւ Եգիպտոսը խաղաղության պայմանագիր կնքեց Իսրայելի հետ:

Հարաբերությունների վերոնշյալ բարելավման ծիրում, նոյեմբերի 1-ին, շուրջ 20 տարուց ի վեր առաջին անգամ, Կահիրեում բացվել է իրանական առեւտրական ցուցահանդես, որը տեւելու է մինչեւ նոյեմբերի 7-ը: Այս առիթով Թեհրանի եւ Կահիրեի միջեւ կատարվել է 1980 թ-ից ի վեր առաջին ուղիղ չվերթի հանդիսավոր բացումը, որով փոխադրվել է 300 իրանցի գործարար, որոնց մեջ են նավթային եւ ավտոմեքենաշինության շուրջ 100 ներկայացուցիչներ, զորքեր, դեղագործական արտադրանք, պիստակ եւ այլ ապրանքներ արտահանողներ:

Եգիպտա-իրանական հարաբերությունների բարելավումը սկիզբ է առել առեւտրատնտեսական ոլորտից: Այս առումով 2 երկրների միջեւ առկա են երկկողմ համագործակցության համաձայնագրեր, մանավանդ առողջապահության ոլորտում: Իսկ վերոհիշյալ ցուցահանդեսը նախատեսված էր 1998 թ. ստորագրված առեւտրատնտեսական համագործակցության արձանագրությամբ:

Իրանական ներդրումները Եգիպտոսում ներկայումս կազմում են շուրջ 300 մլն դոլար: Իսկ 1997 թ. դրանց միջեւ եղած առեւտրափոխանակման արժեքը հասել էր 75 մլն դոլարի: Առեւտրատնտեսական նման զարգացումները, ըստ երեւույթին, կարող են ուղի հարթել 2 կողմերի դիվանագիտական կապերի վերականգնման համար: Սակայն այդ ճանապարհին առայժմ կան 2 խոչընդոտներ: Առաջինն այն է, որ Կահիրեն Թեհրանից պահանջում է փոխել Խալեդ Իսլամբուլիի անվան փողոցի անունը: Ի դեպ, վերջինս Եգիպտոսի նախկին նախագահ Սադաթին սպանողն էր: Մյուս բարդությունը առնչվում է Կահիրեում գտնվող Իրանի վերջին շահի Մուհամեդ Ռեզա Փահլավիի գերեզմանի հետ, ինչը դժգոհություն է առաջացնում Իրանում: Այս առնչությամբ Կահիրեում Իրանի գրասենյակի առեւտրական գծով առաջին քարտուղարը նվազեցրել է այդ 2 խոչընդոտների կարեւորությունը դրանք բնութագրելով իբրեւ «փոքր խնդիրներ»: Իսկ Թեհրանում Եգիպտոսի գրասենյակի նախագահն ասել է, որ իրանա-եգիպտական հարաբերությունները զարգանում են հետեւողականորեն ու աստիճանաբար ընդգծելով 2 կողմերի քաղաքական դրական կամքը:

Ա. Մ.

ՄՈՍԿՎԱ

Ռուս-վրացական բանակցություններ ռազմական բազաների շուրջ

ԹԲԻԼԻՍԻ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՄՆԱՐԿ: Արդեն մի քանի օր է, ինչ Մոսկվայում, Եվրոպայի սովորական սպառազինման մասին համաձայնագրի շրջանակներում, բանակցություններ են տարվում Ռուսաստանի ռազմական բազաների եւ Վրաստանի սպառազինության շուրջ: Վրաստանի պատվիրակությունը ղեկավարում է ՎՀ ԱԳՆ ռազմաքաղաքական հարցերի գծով դեպարտամենտի տնօրեն Նիկոլայ Վաշակիձեն: Պատվիրակության կազմում են նաեւ Վրաստանի ՊՆ երկկողմ միջազգային հարաբերությունների վարչության պետ Պաատա Գավրիչիձեն եւ ուրիշներ:

ՎՀ պաշտպանության եւ անվտանգության խորհրդարանական կոմիտեի նախագահ Ռեւազ Ադամիայի խոսքերով համաձայն, դեռեւս այդ բանակցությունները ոչ մի արդյունք չեն տվել:

Փոխզիջման չհասնելու մեջ Ադամիան մեղադրել է ռուսական կողմին, որը պնդում է, թե իր բազաները եւ ռազմական տեխնիկան Վրաստանի տարածքում պետք է գտնվեն եւս 20-25 տարի: Իսկ այս կարծիքի հետ վրացական կողմը կտրականապես համամիտ չէ: Վրաստանի առաջարկած գրաֆիկի համաձայն, մեկուկես տարի կպահանջվի ռուսական ռազմական տեխնիկան դուրս բերելու համար: Ներկա պահին վրացական պատվիրակությունը Ռուսաստանին առաջարկել է երկու տարբերակ՝ կապված ռուսական ռազմական տեխնիկան Վրաստանի տարածքում պահելու հարցի լուծմանը: Ռուսաստանին առաջարկվում է որոշում ընդունել ռուսական սպառազինության եւ բազաների փուլային դուրս բերման կամ Վրաստանի տարածքում նրանց ժամանակավորապես գտնվելու վերաբերյալ համաձայնագրի ձեռք բերման մասին:

Ռեւազ Ադամիան նշել է, որ բանակցությունները կարող են շարունակվել եւս երեք օր: Այնուհետեւ թե Վրաստանի եւ թե Ռուսաստանի պատվիրակությունները կմեկնեն Ստամբուլ՝ մասնակցելու Եվրոպայի սովորական սպառազինման մասին համաձայնագրի առնչությամբ գումարված ԵԱՀԿ գագաթաժողովին: Եթե նախքան Ստամբուլի գագաթաժողովը, վրացական եւ ռուսական կողմերին չհաջողվի համաձայնության գալ եւ որոշում ընդունել, ապա բանակցությունները կշարունակվեն գագաթաժողովից հետո, ընդգծել է Ադամիան:

Հարկ է նշել, որ ԱՄՆ կառավարությունը պաշտպանում է Վրաստանի նման դիրքորոշումը: Այդ մասին նոյեմբերի 3-ին Թբիլիսիում կայացած մամլո ասուլիսի ժամանակ հայտարարել է կոնգրեսական Պոլ Ջոնսը:

Նա ընդգծել է, որ ռուսական բազաների վերաբերյալ նման կարծիք արտահայտվել է ինչպես Սպիտակ տանը, այնպես էլ Կոնգրեսում: Ընդսմին, Պոլ Ջոնսը գտնում է, որ ռուսական սպառազինության Վրաստանի տարածքում գտնվելը լիովին կախված է Վրաստանի կառավարության որոշումից: Ջոնսի կարծիքով, Վրաստանի տարածքում ռուսական բազաները պահելու համար օրինական իրավական հիմքեր չկան:

Պակիստանում աննախադեպ պայքար ֆինանսական մեքենայությունների դեմ

ԻՍԼԱՄԱԲԱԴ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պակիստանի նոր վարչակազմը, որն իշխանության գլուխ է բարձրացել հոկտեմբերի 12-ի զինվորական հեղաշրջման հետեւանքով, պայքարի՝ իր մասշտաբներով աննախադեպ արշավ է ծավալել ֆինանսական մեքենայությունների դեմ: Երկրի ավելի քան կեսդարյա պատմության մեջ առաջին անգամ այստեղ պաշտոնապես հայտարարվել է առավելագույն կարճ ժամկետներում պետական գանձարան վիթխարի գումար վերադարձնելու մտադրության մասին, որը փաստորեն հափշտակել են անմաքրաքարո քաղաքական գործիչները, գործարարներն ու աստիճանավորները:

Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, գործադիր իշխանության ղեկավար գեներալ Փերվեզ Մուշառաֆն այսօր հանդես է եկել հայտարարությամբ, թե ժամկետանց պարտքը բանկերին, ինչպես նաեւ ապօրինի միջոցներով, ամենից առաջ կաշառքների տեսքով, ստացված դրամական միջոցները պետք է կամավոր վերադարձվեն մինչեւ նոյեմբերի 16-ը: Եթե այս կարգադրությունը ժամանակին չկատարվի, այդ դեպքում գեներալը սպառնացել է հաջորդ օրը մամուլում հրապարակել, ինչպես ինքն է արտահայտվել, «ազգային սեփականության հափշտակիչների» անունները:

ԸՐԶԱՅԵԼԻՑ ՀԵՏՈ

Մանդելան նախաձեռնում է միջինարեւելյան հակամարտության լուծումը

Հարավաֆրիկյան Հանրապետության նախկին նախագահ, խաղաղության Նոբելյան մրցանակակիր Նելսոն Մանդելան հավաստիացրել է, որ ինքն ունի 3 կետից բաղկացած Միջին Արեւելքում խաղաղություն հաստատելու մի նախագիծ, գրել է հարավաֆրիկյան Sunday of the Independent թերթը, որը չի բացահայտում այդ կետերի էությունը: Ըստ նույն աղբյուրի, Մանդելան ասել է, որ տարածաշրջանում վերջերս կատարած իր շրջագայության ընթացքում է ներկայացրել այդ նախագիծը, որը աջակցության է արժանացել Սիրիայի, Եգիպտոսի եւ Ֆրանսիայի նախագահներ Ասադի, Մուբարաքի եւ Շիրակի, ինչպես նաեւ ՄԱԿ-ի ընդհանուր քարտուղար Անանի, պաղեստինյան առաջնորդ Արաֆաթի եւ Բրիտանիայի վարչապետ Բլերի կողմից: Բայց Մանդելան չի պարզաբանում Թել Ավիվի դիրքորոշումն իր նախագծի վերաբերյալ, որը նա քննարկել է նաեւ Իսրայելի նախագահ Վայցմանի եւ վարչապետ Բարաքի, նաեւ ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնի հետ, որը շուտով հայտնելու է իր կարծիքը: Նելսոն Մանդելան հայտարարել էր, որ մտադիր է նոյեմբերին կրկին ԱՄՆ մեկնել՝ իր նախաձեռնությունը շարունակելու նպատակով: Այս լուրը հոկտեմբերի 31-ին հաղորդել է RMC-ը:

digitised by A.R.A.R.@

Մշակույթ

Ոչ բնության արհավիրքներից, ոչ էլ օտարի ավերիչ ձեռքից զերծ չեն մնացել մեր ճարտարապետության աստվածահաճո կառույցները: Ու դարերի ծանր լռություն է իջել ավերակների վրա... Լռությունը խախտվեց մեր օրերում. Վայոց ձոր այցելած զբոսաշրջիկն այսօր հիանում է ոչ ավերակներով՝ գտնելով մի նոր Նորավանք, Արենիի մի նորակերտ Աստվածածին, նոր Թանահատ: Իսկ վայոցձորցին շատ լավ գիտե իր եկեղեցաշեն զավակին, որին իրավամբ Մոմիկ էր կոչում:

տարում հարակից տարածքներում:

1997 թ. սեպտեմբերի 23-ին շահագործման է հանձնվում Արենիի մոմիկակերտ Սբ. Աստվածածինը (1321 թ.) բնության հետ բացառիկ ներդաշնակության մեջ վեր խոյացող ձեռակերտը: Իսկ այդ ընթացքում Ամաղուի ձորում ընթանում էին Նորավանքի վերակառուցման աշխատանքները: Արենիի եկեղեցու բացման արարողության ժամանակ վարպետ-շինարարը երջանկահիշատակ Գարեգին Ա կաթողիկոսին խոստացավ Նորավանքը շահագործման հանձնել ուղիղ մեկ տարի

կից մասունքի բակում:

Նոր ժամանակների դժվարին պայմաններում, երբ մշակույթի նախարարությունն այլեւս ի զորու չէր ֆինանսավորելու պատմական հուշարձանների վերականգնման աշխատանքները, սկսվեց համագործակցություն Մայր աթոռի եւ գործի նվիրյալ վարպետի միջեւ: 1999 թ. ապրիլի 18-ին տեղի ունեցավ Նորավանքի համալիրի բացման արարողությունը վերածվելով իրոք համաժողովրդական, համավայոցձորյան տոնախմբության, որին ներկա էին արդեն սկարացած Վեհափառ հայ-

Եվ այր մի՝ Արտաշես անուն

Արտաշես Հովսեփյան: Երբ նորանկախ Հայաստանը սեպտեմբերի 21-ին տոնում էր իր այդքան թանկ անկախության հերթական տարելիցը, վայոցձորցիները սգում էին իրենց զավակի կորուստը: Նրա կենսագրությունը շաղախված է ամեն քարի հետ, որ դրվել է ի վերակառուցումն Սյունյաց եւ Վայոց ձոր աշխարհների պատմական հուշարձանների: 1983-ին բարձրագույն կրթությամբ ճարտարապետ-շինարարն աշխատանքի է անցնում մշակույթի նախարարության հուշարձանների պահպանության եւ վերականգնման վարչության համակարգում որպես աշխղեկ՝ մասնակցելով Թանադե վանքի (Գլաձորի համալսարան, 13-րդ դար), Ագարակաձորի կամրջի (13-րդ դար), Վերնաշենի Սբ. Հակոբ եկեղեցու (17-րդ դար), Եղեգնաձորի Սբ. Խաչ եկեղեցու վերականգնման աշխատանքներին, մասնակի ամրացման աշխատանքներ կատարում Սելիմի քարավանատանը, ինչպես նաեւ որմնանկարներով հարուստ Գնդեվանքի (10-րդ դար) համալիրում: 1988 թ., լինելով նույն վարչության «Սիսական» տեղամասի պետ, իր մասնակցությունն է բերում Տաթեւի վանքի վերակառուցման գործին, Տաթեւ գյուղի ժամատան պեղումների աշխատանքներին: 1988-ի աշնանը, հիմնադրելով «Արփի» տեղամասը Արփի գյուղում, ձեռնամուխ է լինում Խաչիկ գյուղի Քարկոփի վանքի ամրացման աշխատանքներին, պեղումներ կա-

անց, բայց նրա կրակոտ անհամբերության, անմնացորդ նվիրումի, բանվորների համառ ու տքնաջան աշխատանքի արդյունքում, դեռ օգոստոս ամսին հառնեց Նորավանքի Բուրթելաշեն եկեղեցու հիասքանչ գմբեթը, որի խաչն օծվեց Կանադայի թեմի առաջնորդի օրհնանքով օգոստոսի 18-ին, եւ դեռ 1987-ին վերակառուցված Սբ. Կարապետի հետ ժայռերի կրծքին ամբողջացավ Մոմիկի գլուխգործոցներից եւս մեկը, որը պիտի հետո Սյունյաց թեմի նստավայրը դառնար:

Որքան մեծ էր վարպետ-շինարարի ուրախությունը, երբ դեռ պեղումների ժամանակ հայտնաբերվեցին Բուրթելաշենի չորս արժեքավոր սյուները, որոնք ընկել էին 17-րդ դարի երկրաշարժից եւ որոնք, վերահաս արշավանքների պայմաններում, չհասցնելով վերականգնել, հոգատար վանականների ձեռքով թաղվել էին հողի տակ.

րապետը, բարձրաստիճան հոգեւորականներ ու պետական այրեր: Ավաղ, խիստ պաշտոնական էին ելույթները, ու ցավալիորեն անտեսվեց գործի անմիջական մասնակիցների, իսկական նվիրյալների տարիների աշխատանքը: Տոնախմբությունից հետո նա պիտի ասեր. «Ես ոչինչ, ինձ բոլորն են ճանաչում, բանվորիս մեջքը կոտրեցին»...

Բոլորը գիտեն նրան, ճանաչում են որպես Ջիվանի, Սայաթ-Նովա, Շերամ երգողի, դուդուկահարի, աղ ու հացով, աստվածավախ եւ վերջապես իրոք հայ մարդու, որ ապրելով իր երկրի վերածննդով, նաեւ դժվարություններով, լավատեսորեն երգում էր. «Չախորդ օրերը ձմռան նման կուգան ու կերթան»...

Վիրավորվա՞ծ էր, թե՞ ,մահվան թափուն մի կանխազգացումով դուստրերին ու կնոջը մի օր ասել էր. «Նորավանքը իմ «կարապի երգն» է... Ու ճակատագրի չար խաղով դադարեց բաբախել նրա սիրտը. հաստոցի վրա կիսատ մնաց նոր տաշվող քարը, բանվորը մնաց առանց իր վարպետի, իր խորհրդատուի, իրեն կերակրողի:

Այսօր ամեն առավոտ աղոթքներ էին ծնվում, վերածվում տաշած քարերի, շաղախվում քրտինքով ու երազանքներով ու բարձրանում գմբեթի հետ դեպի երկինք առ Աստված: Քարեղեն ու քարակերտ էին նրա աղոթքները...

ՄԵՐԻ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

«Արամ Խաչատրյան» ասոցիացիան համալրվում է դեսպաններով եւ նախարարներով

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: «Արամ Խաչատրյան» մշակութալուսավորչական ասոցիացիայի կազմը վերջերս համալրվել է նոր անձանցով: Նրա շարքերում են ընդգրկվել ՀՀ տարածքային կառավարման նախարար Խոսրով Հարությունյանը, ճանաչված ջութակահար Նիկոլայ Մադոյանցը, ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպանատան մշակույթի կցորդը եւ այլք:

Ինչպես հայտնեց ասոցիացիայի համանախագահ Լեյլի Խաչատրյանը, նոյեմբերի 6-ին կամերային երաժշտության տանը տեղի կունենա հոկտեմբերի 27-ի զոհերի հիշատակին նվիրված համերգ, կհնչեն Ս. Պրոկոֆեւի, Դ. Շոստակովիչի եւ Ա. Խաչատրյանի ստեղծագործությունները: Սպասվում է, որ այդ օրը ասոցիացիայի անդամ կդառնան նաեւ ՀՀ-ում ՌԴ դեսպան Անատոլի Դրյուկովը եւ Երեւանի Ստանիսլավսկու անվան ռուսական ակադեմիական թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Ալեքսանդր Գրիգորյանը:

«Իմ ծառայությունը ժողովրդիս հանդեպ կատարել եմ»

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարի Եղիշե Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանը հարստացավ 1914-1915 թ.թ. հայ կամավորների 21 լուսանկարներով: Դրանք տարբեր ճանապարհներով ձեռք բերել եւ Հայաստան է հասցրել այս օրերին մայրաքաղաքում հյուրընկալվող ծնունդով բեյրութցի, Գագրայի Ցանդրիպշ ավանի Ավ. Իսահակյանի անվան միջնակարգ դպրոցի հայոց լեզվի եւ գրականության ուսուցիչ Անդրանիկ Արույանը:

Բացի այս լուսանկարներից, նա 1962 թվականից սկսած հայրենիք է բերել եւ Մայր աթոռի թանգարանին, Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիային, Հայաստանի ԳԱԱ-ի արվեստի ինստիտուտին, Մ. Մաշտոցի անվան մատենադարանին, Եղիշե Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանին հանձնել հին պատմական վանքերի լուսանկարներ, նյութեր, Շեքսպիրի «Ռոմեո եւ Ջուլիետի» լատինատառ արաբերեն թարգմանությունը, 912 թվականի գրչագիր մասյան, Գարեգին Սրվանձտյանի «Ազգային ողբերգությունը» (1867 թ.), Սմբատ Սպարապետի ձեռագիր պատմագիրքը, Երվանդ Օտյանի «Միլֆեթի սիրահարված» երգիծական վիպակը, Վրթ. Փափազյանի ինքնագիր նամակը եւ այլն:

Պարոն Արույանի խոսքերով՝ այս բոլորն ինքը ձեռք է բերել բեյրութահայ հայրենասերների օժանդակությամբ:

Պարոն Արույանի շնորհիվ Հայաստան է հասել եւ պահպանության հանձնվել ավելի քան 200 գործ, որի համար 1997 թվականին Մատենադարանի տնօրեն Սեն Արեւշատյանը նվիրյալին հանձնեց «Մեսրոպ Մաշտոց» հուշամեդալ:

Անդրանիկ Արույանը ծնվել է Բեյրութում, 1925 թվականին: Նախնական կրթությունը ստացել է տեղի սբ Նշան դպրոցում, որից հետո մեկնել է Կիպրոս, սովորել Մելգոնյան կրթական հաստատությունում: Բեյրութի անգլիական բանակում աշխատել է որպես մեքենագիր քարտուղար: 1987 թ. Ե.Չարենցի անվան գրականության եւ արվեստի թանգարանում նրա անունով բացվեց ֆոնդ, որտեղ պահվում են նրա բերած նյութերը:

– Ափսոս են այդ նշխարները, կկորչեն օտար ափերում, ինչո՞ւ կորչեն մեր ժողովրդի մասունքները, որոնց ողբալի վիճակը հաճախ է հուզել ինձ, ասաց մանկավարժը: – Ես իմ խղճի առջեւ հանգիստ եմ. զգում եմ, որ ժողովրդիս հանդեպ կատարել եմ իմ ծառայությունը: Մարդ, որ աշխարհ է գալիս, ոչ թե մի բան պիտի տանի, այլ մի բան թողնի: Ինձ թվում է, որ ես մի բան թողել եմ:

1700-ԱՄՅԱԿ

Վանքերը նոր տեսք են ստանում

ԵՐԵՎԱՆ, 4 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն հռչակելու 1700-ամյակի տոնակատարությունների ծրագրի շրջանակներում ՀՀ պատմական եւ մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչությունը եւ Մայր աթոռի 1700-ամյակի գրասենյակը համատեղ մշակել են 7 հիմնական երթուղիներ, որտեղ ընդգրկված են Հայաստան ժամանող թե՛ ուխտագնացների, թե՛ զբոսաշրջիկների համար հետաքրքրություն ներկայացնող հուշարձաններ: Այս մասին նշեց պատմական եւ մշակութային հուշարձանների պահպանության վարչության պետ Գագիկ Գյուրջյանը: Նրա խոսքերով, 7 երթուղիներում գտնվող 40 նշանավոր եկեղեցիների վերականգնումն իրականացնում է 1700-ամյակի գրասենյակը, իսկ նույն այդ երթուղիներում գտնվող մի շարք այլ եկեղեցիների եւ պատմական հուշարձանների մաքրումն ու նորոգումը՝ իր ղեկավարած վարչությունը:

Հուշարձանների պահպանության վարչության կողմից ներկայումս նորոգվում է Աշտարակի Կարմրավոր եկեղեցին, ինչի համար արդեն ծախսվել է 10 միլիոն դրամ, սակայն անհրաժեշտ է եւս 5 միլիոն դրամ՝ կառույցի կղմինդրե տանիքը վերականգնելու համար: Նորոգվում են նաեւ Սպիտակավոր, Նորադուզի Սբ. Աստվածածին, Որոտնավանքի Սբ. Կարապետ, Վերնաշենի Սբ. Հակոբ եկեղեցիները, Երնջատափի Աստվածընկալ վանական համալիրը, Զվարթնոցի տաճարը եւ թանգարանը:

Գագիկ Գյուրջյանը նշեց, որ 1700-ամյակի գրասենյակի եւ հուշարձանների պահպանության վարչության ծրագրերում ընդգրկված բոլոր եկեղեցիները նորոգվում են վարչության նախագծերով:

«Հայաստան ժամանող զբոսաշրջիկներին միշտ եկեղեցիներ ենք տանում, եւ այնպիսի տպավորություն է ստեղծվում, թե մենք միայն եկեղեցիներ ունենք, սակայն մեր երկրում կան բազմաթիվ այլ հնություններ ու հուշարձաններ, որոնք զբոսաշրջիկի համար հետաքրքրություն են ներկայացնում», ընդգծեց պրն. Գյուրջյանը եւ հայտնեց, որ ծրագրի շրջանակներում վերականգնվող կառույցների թվում կան ոչ կրոնական բնույթի հուշարձաններ եւս: Ներկայումս աշխատանքներ են տարվում Կարմիր բլուրում, Դիլիջանի արգելոց-թանգարանում, ինչպես նաեւ Մեծամորի ամրոց-բնակատեղիում, որտեղ առկա են միջնադարից մինչեւ մ.թ.ա. 5-րդ հազարամյակ ձգվող մշակութային 5-6 շերտեր, այստեղ պահպանված են պղնձաձուլարաններ, աստղադիտարան եւ այլ կառույցներ:

Երգիչը, որը նպատակ ունի

Երբ գլենդեյլաբնակ օպերային երգիչ եւ նկարիչ Կարեն Ղարիբյանն առաջին անգամ եղավ Ղարաբաղում եւ ականատես եղավ պատերազմի ավերածություններին, նրա կյանքը փոխեց իր հունը: «Առաջին 10 օրը շատ դժվար էր», պատմում է նրա կինը՝ Էլիզ Հեքիմյանը. «Նա ուտում էր, խմում, խոսում, քնում, բայց կարծես բացակա լիներ»: Նա Շուշի էր մեկնել համերգների, սակայն մասնակցեց զոհված զինվորների թաղմանը, ականատես եղավ, թե ինչպես են անլույս ու ցուրտ վրաններում ապրում մարդիկ, նրա համերգի ժամանակ քաղաքը ռմբակոծում էին ադրբեջանական ռազմական օդանավերը: «Դա անհասկանալի է, անբացատրելի, կարելի է միայն տեսնել», պատմում է Ղարիբյանը: Նրան հատկապես անհանգստացրեց պատերազմում հայրերին կորցրած երեխաների ճակատագիրը: Եվ նա, որ 1988-ին Էստոնիայից էր Գլենդեյլ տեղափոխվել եւ այնտեղ մի փոքրիկ տուն ուներ, եւ իր երկվորյակ դուստրերին կերակրում էր նկարները վաճառելով ու երգելով, որոշեց դպրոց կառուցել: 1994-ին նա հիմնադրեց Շուշիի երաժշտական դպրոցը: Այն տեղավորված էր սովետական շրջանում որպես գյուղատնտեսական ուսումնարան ծառայած շենքում, որը նրան էր տրամադրել Ղարաբաղի կառավարությունը: Պատերազմից շենքը զգալի տուժել էր, եւ Ղարիբյանը այն վերակառուցեց սեփական ուժերով ու միջոցներով: Դպրոցն իր դռները բացեց 1997 թ.-ին՝ ունենալով 6-ից 8 տարեկան 40 աշակերտ: «1920 թ.-ից հետո առաջին անգամ Շուշիի շենքերից մեկի վրա ծածանվեց Ղարաբաղի դրոշը», վերհիշում է Ղարիբյանը:

Այսօր էլ դեռ շենքը լրիվ պատրաստ չէ: Պատերազմի ավարտից 5 տարի անց Շուշիում միայն երաժշտական դպրոցն ու քաղաքի 2 եկեղեցուց մեկն է վերակառուցվել: Սակայն այս տարի դպրոցի սաներին եւս 13-ն են ավելացել: Նրանց մեծ մասը ծնվել է 1992-ին, երբ կռիվը դեռ նոր էր սկսվել: Ղարիբյանը երազում է, որ մի օր իր դպրոցում երեխաներ կուսանեն աշխարհի չորս ծայրերից: «Երաժշտության համար ազգեր չկան, ասում է Ղարիբյանը, որը դպրոցի հիմնադրումն իր կյանքի գործն է համարում, էլ հետ չեմ կարող գնալ, 50 նոր սաներ ունեմ», ավելացնում է նա:

The Armenian Mirror- Spectator

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Նոյեմբերի 5

- 242 տարի առաջ, նոյեմբերի 5-ին պրուսական բանակը թագավոր Ֆրիդրիխի գլխավորությամբ, Ռոսբախ գյուղի մոտակայքում ջախջախիչ հարված է հասցրել ավստրիական եւ ֆրանսիական բանակին, եւ դրանից հետո Եվրոպայում Ֆրիդրիխը համարվում էր անպարտելի զորավար:
- 1896 թ. ծնվել է խորհրդային հոգեբան Լեւ Վգոտսկին, մարդ, որի հետ է կապված հոգեբանական մեծ կուլտուր-պատմական տեսության ստեղծումը:
- 1899 թ. մահացել է հայ ազգային-ազատագրական շարժման գործիչ, հայդուկ Աղբյուր Սերոբը, որը 1891 թ. Ռումինիայից վերադառնալով հայրենիք, ստեղծել է ֆիդայական մի խումբ եւ զինվորագրվել հայրենի բնակավայրերի պաշտպանության սուրբ գործին:
- 1878 թ. Կ. Պոլսում կնքվել է Կիպրոսի համաձայնագիրը՝ անգլո-թուրքական դաշինք ընդդեմ Ռուսաստանի: Առաջին հոդվածով Անգլիան պարտավորվում է պաշտպանել Թուրքիային այն դեպքում, եթե նոր ավարտված ռուս-թուրքական պատերազմում գրավված Բաթումը, Արդահանը, Կարսը կամ դրանցից մեկնումեկը Ռուսաստանը պահեր իր ձեռքում:
- 1913 թ. ծնվել է անգլիացի հանրահայտ դերասանուհի Վիվիեն Լին: Նա կինոյի աշխարհում համարվում է անկրկնելի եւ անգերազանցելի տաղանդ: Լին երկու անգամ արժանացել է «Օսկարի»:
- 1813 թ. կնքվել է Գյուլիստանի պայմանագիրը Ռուսաստանի եւ Պարսկաստանի միջեւ: Անդրկովկասի զգալի մասն անցավ Ռուսաստանին:
- 1927 թ. ծնվել է պարուսույց, ՀԽՍՀ ժող. արտիստ Վանուշ Խանամիրյանը:
- 1951 թ. մահացել է ռուս դերասանուհի եւ մանկավարժ Ագրիպինա Վահանովան: Նա շուրջ 20 տարի եղել է Մարինյան թատրոնի պարուհին եւ դաստիարակել է մի քանի սերունդների, որոնք հետագայում դարձել են փառաբանված պարուհիներ:
- 1960 թ. մահացել է ամերիկացի ռեժիսոր Մայքլ Սեննեթը: 1912 թ. նա ստեղծել է սեփական կինոստուդիա եւ նկարահանել մի շարք ֆիլմեր:
- Հին տոմարով սահմի ամսվա Միհրանք օրն է:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

Որոշվեցին հաջորդ փուլի բոլոր մասնակիցները

Եվրոպական երկրների Չեմպիոնների լիգայի բոլոր խմբերում ավարտվեցին նախնական խաղերը: Որոշվեցին այն բոլոր 16 թիմերը, որոնք կշարունակեն պայքարը մրցանակի համար: Հայտնի դարձան նաեւ այն թիմերը, որոնք տեղափոխվեցին ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկություն (դրանք խմբերում երրորդ տեղեր գրավողներն են):

Առաջին խմբում հանդես եկող «Դինամոն» սեփական խաղադաշտում ընդունել էր դեռ նախկին տուրում իր համար առաջին տեղն ապահոված «Լացիոյին»: Թվում էր, թե միայն ու միայն հաղթանակը կարող է կիեւցիներին իրավունք տալ տիրելու հաջորդ փուլի ուղեգրին, սակայն... Իտալական թիմը ցույց տվեց, որ առանց մի քանի լավագույն ֆուտբոլիստների էլ ինքը շատ մեծ ուժ է ներկայացնում: Խաղի 18-րդ րոպեին, երբ «Լացիոյի» ֆուտբոլիստներից մեկն աջ եզրից դեպի կիեւցիների տուգանային հրապարակ փոխանցեց գնդակը, դեպի այն նետվեցին Մարկոլին եւ Մամեդովը: Վերջինս գնդակն ուղարկեց... սեփական դարպասը: Հետագայում դինամոյականները շատ ջանքեր թափեցին խաղի ընթացքը փոխելու համար, բայց դա չհաջողվեց նրանց: «Դինամոյի» ճանապարհին կանաչ լույս վառեց «Մարիբորը»: Լեւերկուզենում անցկացված խաղում դաշտի տերերը ոչ մի կերպ չկարողացան գտնել աղյուսակի վերջատեղի դարպասի բանալին, եւ հանդիպումն ավարտվեց 0-0 հաշվով:

Երկրորդ խմբում մինչեւ 6-րդ տուրն էլ հաղթողները հայտնի էին, եւ թերեւս սա էր պատճառը, որ թիմերն ազատ, անկաշկանդ խաղացին: Ֆլորենցիայում անցկացված հանդիպման ժամանակ «Բարսելոնի» ֆուտբոլիստները երկու անգամ առաջ էին հաշվի մեջ, բայց հետո զիջում էին 2-3 հաշվով: Իսպանական ակումբին ոչ-ոքի պարգեւեց բրազիլացի Ռիվալդոյի դիպուկ հարվածը: Այս խմբի մյուս խաղում Լոնդոնի «Արսենալը» հյուրընկալվելիս հաղթեց ԱԻԿ-ին:

Երրորդ խմբի երկու խաղերն էլ ավարտվեցին միեւնույն 1-0 հաշվով: «Բորուսիան», պարտություն կրելով «Բոավիշտայից», զրկվեց պայքարը շարունակելուց (միակ գոլը հոյակապ հարվածով խփեց Պեդրո էմանուելը): «Ֆեյենոորդը», որը մինչ այդ ոչ-ոքի էր ավարտել իր բոլոր հանդիպումները, հաղթեց առաջատարին «Ռոզենբորգին»: Գոլը 86-րդ րոպեին խփեց Սոմալիան, որը դրանից քիչ առաջ էր փոխարինելու մտել:

Չորրորդ խմբում եւս արդեն հայտնի էին հաղթողները, այդուհանդերձ, խաղերը լարված պայքարում ընթացան: «Մանչեսթր յունայթեդը» հազիվ հաղթեց «Շտուրմին», իսկ Մարսելի «Օլիմպիկը» միայն նախավերջին րոպեին կարողացավ խուսափել պարտությունից: Այս ոչ-ոքին «Կրոացիայի» ֆուտբոլիստներին զրկեց երրորդ տեղ գրավելու հույսից:

Հինգերորդ խմբի հաղթող դարձավ Մադրիդի «Ռեալը», որը վերջին տուրում 1-0 հաշվով պարտության մատնեց «Մոլդեին»: Մինչ այդ աղյուսակը գլխավորող «Պորտոն», նույնպես նվազագույն հաշվով ու զիջեց «Օլիմպիակոսին»:

Նույնտիպի հաշիվներ գրանցվեցին վեցերորդ խմբի խաղերում: Նախապես հաջորդ փուլի ուղեգիր ապահոված «Վալենսիան» հաղթեց վերջատեղին «Էյնդհովենին», իսկ Չեմպիոնների լիգայում պայքարը շարունակող երկրորդ թիմի հարցը որոշվեց Մյունխենում կայացած «Բավարիա»-«Գլազգո Ռեյնջերս» խաղում: Գերմանացի ֆուտբոլիստները իրացնելով նշանակված 11 մետրանոց տուգանային հարվածը՝ աղյուսակում առաջ անցան մրցակիցներին:

Վստահ ու հավասար անցկացրեցին մրցաշրջանը յոթերորդ խմբի հաղթողներ «Սպարտան» ու «Բորդոն»: Վերջինս Թիլբուրգում ոչ-ոքի խաղաց տեղի «Վիլլեմ-II»-ի հետ, իսկ «Սպարտան» Պրահայում խոշոր հաշվով հաղթանակ տարավ Մոսկվայի «Սպարտակի» նկատմամբ: Արդեն առաջին րոպեին դաշտի տերերի կենտրոնական հարձակվող Վրաշիսլավ Լոկվենցը բացեց հաշիվը: Մի քանի րոպե անց իրենց բուռն վարքով հայտնի սպարտակցի ֆանա...ները ծխառումբ նետեցին խաղադաշտ, տրիբունաներում ընդհարվեցին ոստիկանների հետ: Որոշ ժամանակով խաղը դադարեցվեց: Վերսկսելուց անմիջապես հետո, 10-րդ րոպեին «Սպարտան» երկրորդ գնդակն ուղարկեց հյուրերի դարպասը: Մոսկվացիները կարողացան հավասարեցնել հաշիվը (գոլերը 30-րդ եւ 45-րդ րոպեներին խփեցին Վիկտոր Բուլատովը եւ Արտյոմ Բեզրոդնին): Առաջին խաղակեսում մրցավարը մեկ անգամ եւս ստիպված եղավ դադարեցնել հանդիպումը, քանի որ կրկին ծխառումբ նետվեց խաղադաշտ: Երկրորդ խաղակեսի 3-րդ րոպեին դաշտի տերերը առաջ անցան հաշվի մեջ: Դրանից հետո մոսկվացիներին նոր փորձանք պատահեց. նրանց խաղացող Անդրեյ Տիխոնովը ձեռքով հանեց իրենց դարպասը սլացող գնդակը: Սպարտակցին հեռացվեց խաղադաշտից, իսկ նրա թիմը պատժվեց 11 մետրանոցով: Դրանից հետո հաշիվը դարձավ 4-2, իսկ քիչ անց վերջակետ դրվեց՝ 5-2:

Ութերորդ խմբի հաղթող դարձավ «Չելսին», որը վերջին տուրում պարտության մատնեց «Հերտային»: Արգաշարային աղյուսակում վերջինից առաջ անցնել կարող էր «Միլանը», բայց Չեմպիոնների գավաթի հնգակի հաղթողը դրամատիկ պայքարում զիջեց «Գալաթասարային»: 20-րդ րոպեին Անդրեյ Շեւչենկոյի կազմակերպած գրոհից հետո Ջորջ Վեան առաջ մղեց հյուրերին: 7 րոպե անց բրազիլացի Կապոնեն հավասարեցրեց հաշիվը, բայց հետո «Միլանը» Ֆեդերիկո Ջունտիի հարվածից հետո հաշիվը դարձրեց 2-1: Մինչեւ 86-րդ րոպեն դաշտի տերերը զիջում էին, բայց նրանց հարձակվող Հական Շուքուրը երկու անգամ գրավեց իտալացիների դարպասը (մեկը՝ 11 մ տուգանային հարվածով): Դրանով իսկ «Միլանը» նույնիսկ երրորդ տեղից զրկվեց:

Վերջում նշենք Չեմպիոնների լիգայում պայքարը շարունակող բոլոր թիմերին «Լացիո», «Դինամո», «Բարսելոն», «Ֆիորենտինա», «Ռոզենբորգ», «Ֆեյենոորդ», «Մանչեսթր յունայթեդ», «Օլիմպիկ», «Ռեալ», «Պորտո», «Վալենսիա», «Բավարիա», «Սպարտա», «Բորդո», «Չելսի», «Հերտա»:

Առաջին խումբ

«Դինամո» (Ուկրաինա)-
«Լացիո» (Իտալիա)՝ 0-1
«Բայեր» (Գերմանիա)-
«Մարիբոր» (Սլովենիա)՝ 0-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Լացիո	6	4	2	0	13-3	14
2. Դինամո	6	2	1	3	8-8	7
3. Բայեր	6	1	4	1	7-7	7
4. Մարիբոր	6	1	1	4	2-12	4

Երկրորդ խումբ

«Ֆիորենտինա» (Իտալիա)-
«Բարսելոն» (Իսպանիա)՝ 3-3
ԱԻԿ (Շվեդիա)-
«Արսենալ» (Անգլիա)՝ 2-3

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Բարսելոն	6	4	2	0	19-9	14
2. Ֆիորենտինա	6	2	3	1	9-7	9
3. Արսենալ	6	2	2	2	9-9	8
4. ԱԻԿ	6	0	1	5	4-16	1

Երրորդ խումբ

«Ֆեյենոորդ» (Հոլանդիա)-
«Ռոզենբորգ» (Նորվեգիա)՝ 1-0
«Բոավիշտա» (Պորտուգալիա)-
«Բորուսիա» (Գերմանիա)՝ 1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռոզենբորգ	6	3	2	1	12-5	11
2. Ֆեյենոորդ	6	1	5	0	7-6	8
3. Բորուսիա	6	1	3	2	7-9	6
4. Բոավիշտա	6	1	2	3	4-10	5

Չորրորդ խումբ

«Մանչեսթր յունայթեդ» (Անգլիա)-
«Շտուրմ» (Ավստրիա)՝ 2-1
«Օլիմպիկ» (Ֆրանսիա)-
«Կրոացիա» (Խորվաթիա)՝ 2-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Մանչեսթր	6	4	1	1	9-4	13
2. Օլիմպիկ	6	3	1	2	10-8	10
3. Շտուրմ	6	2	0	4	5-12	6
4. Կրոացիա	6	1	2	3	7-7	5

Հինգերորդ խումբ

«Օլիմպիակոս» (Հունաստան)-
«Պորտո» (Պորտուգալիա)՝ 1-0
«Մոլդե» (Նորվեգիա)-
«Ռեալ» (Իսպանիա)՝ 0-1

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ռեալ	6	4	1	1	15-7	13
2. Պորտո	6	4	0	2	9-6	12
3. Օլիմպ.	6	2	1	3	9-12	7
4. Մոլդե	6	1	0	5	6-14	3

Վեցերորդ խումբ

«Բավարիա» (Գերմանիա)-
«Գլազգո Ռեյնջերս» (Շոտլանդիա)՝ 1-0
«Վալենսիա» (Իսպանիա)-
«Էյնդհովեն» (Հոլանդիա)՝ 1-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Վալենսիա	6	3	3	0	8-4	12
2. Բավարիա	6	2	3	1	7-6	9
3. Գլազգո	6	2	1	3	7-7	7
4. Էյնդհովեն	6	1	1	4	5-10	4

Յոթերորդ խումբ

«Սպարտա» (Չեխիա)-
«Սպարտակ» (Ռուսաստան)՝ 5-2
«Վիլլեմ-II» (Հոլանդիա)-
«Բորդո» (Ֆրանսիա)՝ 0-0

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Սպարտա	6	3	3	0	14-6	12
2. Բորդո	6	3	3	0	7-4	12
3. Սպարտակ	6	1	2	3	9-12	5
4. Վիլլեմ-II	6	0	2	4	7-15	2

Ութերորդ խումբ

«Չելսի» (Անգլիա)-
«Հերտա» (Գերմանիա)՝ 2-0
«Գալաթասարայ» (Թուրքիա)-
«Միլան» (Իտալիա)՝ 3-2

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Չելսի	6	3	2	1	10-3	11
2. Հերտա	6	2	2	2	7-10	8
3. Գալաթ.	6	2	1	3	10-13	7
4. Միլան	6	1	3	2	6-7	6

ԵՐԵՎԱՆ

Ստեղծվեց հայ օլիմպիականների միություն

Աշխարհի ավելի քան 200 երկրներում ազգային օլիմպիական կոմիտեներ կան, դրանցում գործում են օլիմպիական խաղերի մասնակից մարզիկների միություններ: Որքան էլ տարօրինակ թվա, յոթ տասնյակ օլիմպիական մարզիկ ունեցող Հայաստանում նման կազմակերպություն չկար: Հուրախություն բոլորի, նշենք, որ բացթողումը վերացվեց: Նախաձեռնող խումբը՝ հունահռոմեական ոճի ըմբշամարտի գծով օլիմպիական չեմպիոն Լեւոն Ջուլֆալակյանի գլխավորությամբ, հավաքվեց՝ միություն ստեղծելու նպատակով: Խոսվեց այն մասին, որ միավորվելու միջոցով նրա անդամները հնարավորություն կունենան լավագույնս իրենց շահերը ներկայացնել տարբեր կառույցներում, ավելի մեծ ակտիվությամբ կմասնակցեն օլիմպիական շարժմանը, նրա գաղափարների տարածմանը: Նորաստեղծ հայ օլիմպիականների միության նախագահ ընտրվեց Լեւոն Ջուլֆալակյանը, գլխավոր քարտուղար՝ Նշան Մունչյանը: Ընտրվեց նաեւ գործադիր կոմիտե, որի կազմում, մասնավորապես, ընդգրկվեցին Վարդան Միլիտոսյանը, Խաչեն Հովհաննիսյանը, Լեռնիկ Պապյանը, Նազար Ալբարյանը:

Անդրանիկ նիստում ընդունվեց նաեւ միության կանոնադրություն, որը հաստատման կներկայացվի:

Բուխարեստի ռինգում

Ռումինիայի մայրաքաղաքում շարունակվում են բռնցքամարտի խոշոր մրցումները: 2000 թ. օլիմպիական խաղերին եւ Եվրոպայի առաջնությանը մասնակցելու համար մրցապայքար են մղում աշխարհամասի մի քանի տասնյակ երկրների ներկայացուցիչներ:

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք մեր ընթերցողներին, ընտրական մրցաշարերին մասնակցում են նաեւ Հայաստանի 11 բռնցքամարտիկներ (6-ը մրցում են օլիմպիադայի, 5-ը՝ Եվրոպայի առաջնության ուղեգրերի համար):

Սիդնեյ-2000-ի հավակնորդներից երեւանցի Արթուր Գեւորգյանը, որը հանդես է գալիս 60 կգ քաշային կարգում, արդեն երկու հաղթանակ է տարել: Մեկական մենամարտ են շահել Գագիկ Մարտիրոսյանը (Վանաձոր, 48 կգ), Արամ Ռամազյանը (Երեւան, 54 կգ), Համլետ Պետրոսյանը (Գյումրի, 67 կգ): Մեր հավաքականն այստեղ մեկ կորուստ է տվել. պարտվել եւ պայքարից դուրս է մնացել Միհր Մկրտչյանը (Գյումրի, 75 կգ):

Աշխարհամասի առաջնությանը մասնակցելու համար պայքարող մեր բռնցքամարտիկներից առայժմ ռինգ են մտել երկուսը: Երիտասարդ ծանրքաշային Բագրատ Օհանյանը (Գյումրի) հաղթանակով է ավարտել իր մենամարտը, իսկ Գագիկ Անտոնյանը (Աբովյան, 71 կգ) պարտություն է կրել:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է
ՌԱՖԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

ԽԱՉԲԱՌ

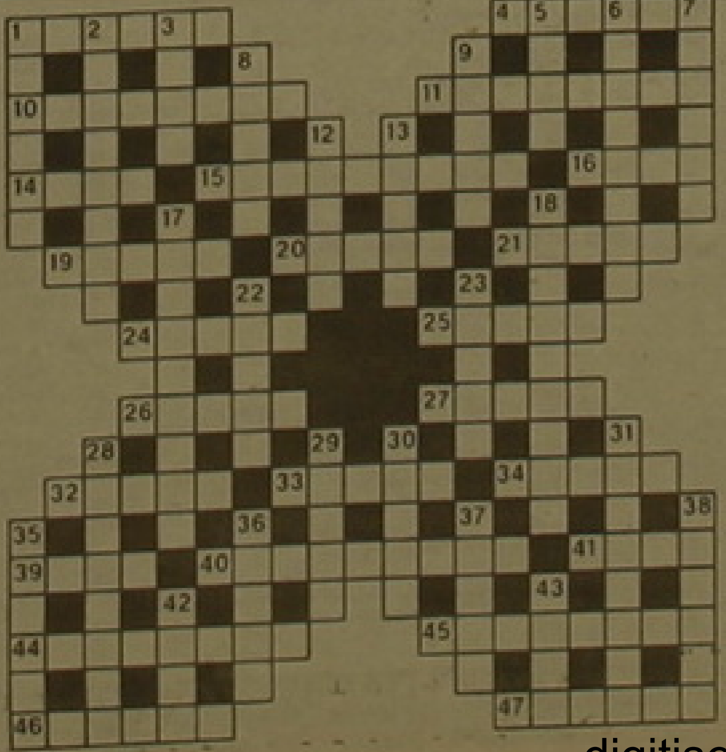

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Թանահատ: 2. Մահամոռ: 3. Խոյակ: 4. «Կոքրա»: 5. Սանդղին: 6. Միգիփոս: 9. Մաշիս: 10. Սնդիկ: 16. Բեհեզ: 17. Բարալ: 21. Լաստիվեր: 23. Մարադոնա: 24. Արտեմիս: 25. Վառնա: 26. Անտառ: 27. Գրոտեսկ: 31. Կտրոն: 32. Արշին:

Հորիզոնական

7. Սակառոն: 8. Հոմանիշ: 11. Մահառաջա: 12. Նարդենիկ: 13. Գառոն: 14. Լիդիա: 15. Ալեւոր: 18. Ամպեր: 19. Մասնե: 20. Ալպեր: 22. Մազմա: 28. Գրաստ: 29. Գառնի: 30. Արար: 33. Ֆելիետոն: 34. Ափրոդիտե: 35. Ցիցերոն: 36. Սիոնիստ:

Ուղղահայաց

1. Ուկրաինացի գրող, «Դռնապանները» եռագրության հեղինակը: 2. Իսպանացի աշխարհահռչակ ջութակահար: 3. Լեռնագագաթ Հայկական լեռնաշղթայում: 5. Վառվող փայտի շիկացած կտոր: 6. Նոր կտակարանի չորս գրքերը միասին: 7. Ռուս առակագիր: 8. Սուրբ գիրք: 9. Ուկրաինական քնարա էպիկական երգերի ընդհանուր անվանումը: 12. Մաշկի վրա կամ մարմնի որեւէ մասում առաջացած ուռուցք կամ թուրս: 13. Գյուղ Հայաստանում, Արարատ քաղաքից հյուսիս-արեւմուտք: 17. Հայ նկարիչ, որը թաղված է Յալթայի հայկական եկեղեցու բակում: 18. Անողնաշարավոր կենդանիների տիպ: 22. Ըստ հունական դիցարանի հզոր աստվածուհի, որը պատկերված է կառք նստած թռչելիս: Նրա հագին սեւ զգեստ է աստղերով զարդարված, իսկ ծնոտներին Հիպնոսն է եւ Թանատոսը: 23. Թումանյանի պոեմի հերոսներից: 28. Քաղաք Մեքսիկայի հյուսիսում: 29. Ս. Գորկու նշանավոր պատմվածքներից: 30. Մագնիսական հոսքի միահայտնի լեզվի հերոսը: 31. Անտիկ աշխարհում որոշ աստվածությունների վրա: 35. Անտառն պատասխանը նվիրված խորհրդավոր ծես: 36. Գարի եւ դաշտերի հովանական դիցարանի աստված: 37. Արեւելյան պոեզիա վառ Իրանի Սպահան օստանում: 38. Եվրոպական թռչուն խմիչք: 42. յում՝ պոեմի գլուխ: 43. Գետ Գերմանիայում, հոսում է նաեւ Չեխիայի եւ Լեհաստանի տարածքներով: Է

Հորիզոնական

1. Հին Հայաստանի հեթանոսական աստվածություն: 4. Իրական անձեր եւ իրադարձություններ պատկերող պատմողական գրական ժանր: 10. Շինարարի մասնագիտություն: 11. Սովետական կոմպոզիտոր, աշխատել է Վրաստանի դրամատիկական թատրոններում: Նրա երգերից են «Հին Մոսկվային», «Բուխենվալդյան ահազանգը»: 14. Խոհանոցային իր: 15. Լեհ ջութակահար, կոմպոզիտոր եւ մանկավարժ: 16. Թումանյանի հերոսներից: 19. Էշի կամ ձիու քուռակ: 20. Սոլժենիցինի ստեղծագործություններից «Արշիպելագ ...»: 21. «Բաց անկողին» վեպի հեղինակը: 24. Հնում, հատկապես Ղարաբաղում, տոհմական կալվածատեր, իշխան: 25. XVIII դարից Նոր Անգլիա (ԱՄՆ) նահանգում ծնված ամերիկացիների մականունը: 26. Կիլիկիայի ո՞ր վանում է 1212-ից հաստատվել Վարդան Այգեկցին: 27. Արեւադարձային ծառ: 32. Սլովակական ժողովրդական երգերի ընդհանուր անվանումը: 33. Պատմաաշխարհագրական մարզ Վրաստանի արեւելքում: 34. Նկարչական պարագա: 39. Հնում օգտագործվող երկարակոթ նիզակ: 40. Միջինասիական զորապետ, որը մարտում վիրավորվելով ստացել է Լենկ (կաղ) մականունը: 41. Քիմիական տարր, պատկանում է հալոգենների շարքին: 44. Պետություն Եվրոպայի հյուսիսում: 45. Արեւադարձային պտուղ: 46. Հոգիներին քաղաքի նախկին անվանումը: 47. Հայ գրող:

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

Օրվա հետքով

ՍՓՅՈՒՌՔԻՑ

Քոչարյանի ուսերին է Հայաստանի ծանր բեռը

Հենց երկիրը պատրաստվում էր նորընտիր ղեկավարության ներքո թարմ շունչ մտցնել կառավարման գործում, հինգ հրաձիգներ, գործի դնելով իրենց մահաբեր զենքերը, համարյա վերջնականապես մարեցին բարեփոխության հույսի թույլ նշույլները: Ներքին կռիվներով ու խժդժություններով հագեցած տարիներից հետո, 1999 թ. մայիսի խորհրդարանական ընտրությունները վերջապես իշխանության գլուխ բերեցին տարբեր անցյալ ունեցող այնպիսի մարդկանց, որոնք - համախմբվելով, որոշեցին աշխատել միասնական նպատակների իրագործման օգտին:

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը զուրկ էր նախորդ վարչակարգի մեղսակցություններից: Վազգեն Սարգսյանը խիզախ ու խարիզմատիկ առաջնորդ էր, որն ստանձնելով վարչապետի պաշտոնը, ուժ գտավ իր մեջ կտրուկ փոփոխություններ կատարելու: Կարեն Դեմիրճյանը` խորհրդային Հայաստանի երկարամյա առաջնորդը, բացառիկ փորձառությամբ օժտված քաղաքական գործիչ էր, որը ժողովրդի վստահությունն էր վայելում խորհրդարանի խոսնակի իր նոր պաշտոնում:

Այս երեք առաջնորդներից միայն մեկն է մնացել այժմ Հայաստանում, ավելին, լուրեր են պտտվում, որ նախագահը ակնարկել է իր հրաժարականի մասին հենց որ նոր կառավարությունը կազմավորվի: Հուսով ենք, որ նախագահը կվերանայի իր մտադրությունները, և իշխանության ղեկին կմնա այնպիսի մի ժամանակահատվածում, երբ ինքը միակն է, որ կարող է կայունություն ապահովել և շարունակել:

Նախագահը արժանի է բոլոր հայերի երախտիքի խոսքերին, որ կարողացավ քաջաբար ստանձնել ահաբեկիչների հետ բանակցելու դժվարին աշխատանքը: Հաջողությամբ իրականացված նրա այդ ջանքերը մեծապես բարձրացրել են նրա հեղինակությունը:

Միաժամանակ, սակայն, նա հսկայական ճնշման է ենթարկվել, հատկապես պաշտպանության նախարարության կողմից, որը պահանջում է մի շարք նախարարների հրաժարականը: Նրան պետք է բավականաչափ լիազորություններ տրվեն հետագա օրերին երկրում կարգուկանոնը պահպանելու համար: Պետք է նրա շուրջ համախմբվել հանուն ոչ թե իր անձի, այլ երկրի:

Հասկանալի համարելով պաշտպանության նախարարության զայրույթը` իր երկարամյա սիրված առաջնորդի սպանության առնչությամբ, այնուամենայնիվ նախընտրելի կլիներ, եթե նա նման հրաժարականների պահանջով հայտարարություն չհրապարակեր: Նա կարող էր նման ցանկություն ներկայացնել անձամբ նախագահին: Ժամանակը չէ նոր դժվարություններ հարուցելու և բարդելու եղածներին: Անկասկած զինվորականությունը կարևոր դեր է կատարում մեր նորանկախ հանրապետության անվտանգությունը ապահովելու գործում: Բայց այդ գործը նա պետք է կատարի առանց խառնվելու քաղաքացիական գործերին: Հայտարարության մեջ նշված «ազգային բանակն իր պարտքն է համարում պաշտպան կանգնել երկրում սահմանադրական կարգին ու ժողովրդավարությանը, որի ճշմարիտ ուղին որդեգրել են Հայաստանն ու հայ ժողովուրդը» տողերը աննպաստ համբավ են ստեղծում Հայաստանի համար, այն էլ այնպիսի մի ժամանակ, երբ երկիրը փորձում էր հաստատել իր ժողովրդավարական «հավատարմագրերը» աշխարհում: Հավատացած ենք, որ նոր առաջնորդները կկարողանան վստահություն ներշնչել և վերականգնել երկրի խուճապահար վարկը: Դժբախտաբար երևի դեռ երկար ժամանակ կպահանջվի, մինչև գործարար շրջանակները որոշեն ներդրումներ կատարել Հայաստանում:

Հայաստանի կառավարության առաջնահերթ խնդիրը պետք է լինի հինգ հանցագործների արագ և արդար դատի կազմակերպումը: Այնքան դավադրական տեսություններ կարող են լինել մարդկանց մտքերում, որ դատարկ բամբասանքներն անգամ կարող են սասանել մեր երկրի կայունությունը: Առայժմ փաստեր չկան, որ այդ ոճրագործությունները կատարվել են օտար կամ ներքին որևէ մարմնի դրդմամբ: Բարեբախտություն է, որ նրանք ձերբակալվել են և ողջ են: Դա հնարավորություն է տալիս պաշտպան մարմիններին պարզելու նրանց իսկական նպատակները: Հետագայում նման բռնություններից զերծ մնալու համար Հայաստանի պաշտոնական այրերը, մեր կարծիքով, պետք է հաշվի առնեն հետևյալ քայլերը. 1) անվտանգության խստացույն միջոցներ պետք է տեղադրվեն կառավարական բոլոր շենքերում, այդ թվում մետաղորսիչներ և պատրաստված թիկնապահներ, 2) ղեկավար պաշտոններում գտնվող անձինք պետք է խուսափեն առանց անվտանգության համապատասխան միջոցների առկայության միասին հայտնվել միևնույն բացօթյա տարածքում, 3) դադարեցնել խորհրդարանում հարցուպատասխանի շաբաթական նիստերին վարչապետի և կաբինետի ամբողջ կազմի պարտադիր ներկայությունը: Այլ բարձրաստիճան անձինք կարող են այդ դերը կատարել, 4) բոլոր նման բռնարարքներ կատարողները պետք է պատժվեն խստորեն, 5) երկիրը պետք է կառավարեն ժողովրդավարական հաստատությունների կողմից:

ՏԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ
«Կալիֆոռնիա կուրիեր» թերթի խմբագիր

ԲՈՍՏՈՆ

Համակարգչային համագումար` հօգուտ Հայաստան-սփյուռք կապերի ամրապնդման

Նոյեմբերի 13-ին Բոստոնի «Մարիոտ Կոպլի փլեյս» հանդիսասրահում «Կապ հաստատել: Հայեր 2000 թ.» խորագրով հայկական համակարգչային ցանցի համագումարը նախատեսված է արժեքավոր ծառայություն մատուցելու հայ մասնագետներին, հաղորդում է «Արմինյն միրոր սփեկթեյթր» շաբաթաթերթը: Համագումարը բաղկացած է լինելու երեք մասերից, որոնցում քննարկվելու են` ա) առաջացի արդյունաբերությունները, բ) շուկայական հնարավորությունները մարտահրավերային տնտեսությունում, գ) գործարար կամուրջների կառուցումը մեր և Հայաստանի միջև թեմաները: Առաջինը հնարավորություն է տալու մասնակիցներին բացահայտելու առաջիկա հազարամյակի սոցիալական և տնտեսական առաջնահերթ խնդիրներին առնչվող արդյունաբերությունների ծավալները: Երկրորդը որևէ բնագավառում հաջողության հասնելու անհրաժեշտ ունակությունների զարգացումն է խթանելու, իսկ երրորդը ի մի է բերելու մասնավոր և հանրային սեկտորների ղեկավարներին, որոնք կարողացել են հաջողության կամուրջներ ստեղծել Միացյալ Նահանգների և Հայաստանի միջև: Համագումարին մասնակցելու համար հրավիրվել են անվանի անձնավորություններ, որոնց թվում «Արևելք-Արևմուտք ֆինանսական ծառայությունների» նախագահ Կապ Բագարյանը, Բրանդիս համալսարանի փոխնախագահ Թամար Հաջյանը և «Թուֆենկյանի տիբեթական գորգերը» հաստատության հիմնադիր Ջեյմս Թուֆենկյանը: Առաջինը «Արմենիա» հյուրանոցի սեփականաշնորհման ու հետագա զարգացման նախաձեռնող խմբի առաջավորներից է եղել և նա է Մարիոտին շահագրգռել Հայաստանում ներդնումներ կատարելու: Հաջյանը Հայաստանում «Ալլեխս ինտերնեշնլ» իրավաբանական ֆիրմայի հիմնադիրներից է, իսկ Թուֆենկյանը ծանոթ է տնտեսության զարգացմանը խթանող իր ծրագրերով:

Համագումարը խոստանում է նոր հորիզոններ բացել հայ գործարարների առջև և նպաստել` օգտվելու արդեն հաջողության հասած մյուս գործարարների փորձառությունից:

Հ. Օ.

ԱՐՑԱԽԱՆԿԵՐՏ

Հաջակցություն կանանց

Օրերս UMCOR միջազգային կազմակերպությունը ԼՂՀ կառավարության «Լավանդա» հյուրատանը բացեց իր ստեփանակերտյան գրասենյակը: UMCOR-ի հայաստանյան առաքելության տնօրեն Թ. Ուոլենի ողջույնի խոսքից հետո Արցախում իրականացված «Արեգակ» միկրովարկային ծրագրի մասին հանգամանալից պատմեց նույն ծրագրի տնօրեն Մարիամ Եսայանը:

ԼՂՀ-ում փոքր բիզնեսի ճանապարհով արցախցի կանանց ու նրանց ընտանիքների սոցիալական խնդիրների լուծման գործին UMCOR-ի աջակցությունը նշանակալից է: Գնահատելով միջազգային այս կազմակերպության առաքելության դերը Ղարաբաղում, ԼՂՀ կառավարության գործերի կառավարիչ Ս. Գրիգորյանը հուշանվերներ հանձնեց Թ. Ուոլենին, Մ. Եսայանին և նշված ծրագրի տեխնիկական աջակցության մասնագետ Ռ. Սնայդերին:

Տեղի ունեցավ համայնքների ներկայացուցիչների անդրանիկ նիստը, որտեղ քննարկվեց համայնքներում վարկերի տրամադրման ու մարումների վիճակը:

ԿԻՄ ԳԱԲՐԻԵԼՅԱՆ
Ստեփանակերտ

ԿՈՐԵԼ Է
«ԷՏԱԼՈՆ Գ.Ա.Մ.Ա.» ՍՊԸ-ի կնիքը:
Համարել անվավեր

Հայտարարություն

ARMENTEL

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ նոր թվային հեռախոսակայանների նախատեսված շենքերի կառուցման և վերակառուցման աշխատանքների համար: Այն շինարարական կազմակերպությունները, որոնք ցանկանում են մասնակցել մրցույթի անցկացման պայմանների, ինչպես նաև աշխատանքների մասնագրերի փաթեթը կարող են ստանալ հետևյալ հասցեով` Արմենտել ՀՁ, Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66: Մրցույթի մասնակցության արժեքը կազմում է 39,600 դրամ (անվերադարձ), որը պետք է վճարվի Արմենտել ՀՁ ՓԲԸ հաշվին (Սարյան 22, «Հայկապբանկ» ՓԲԸ h/h 151001000562): Վճարման անդորրագիրը պետք է ներկայացնել մրցութային փաթեթը վերցնելիս: Առաջարկությունների փակ ծրարների ներկայացման վերջին ժամկետը 1999 թ.-ի նոյեմբերի 12-ին, ժամը 12:00-ն է:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Հայտարարություն

ARMENTEL

Արմենտելը հայտարարում է մրցույթ Երևանի ավտոմատ հեռախոսակայանների շենքերի տանիքների և սանհանգույցների վերանորոգման աշխատանքների կատարման համար: Մրցույթին կարող են մասնակցել ինչպես ՀՀ տարածքում, այնպես էլ արտասահմանում գրանցված կազմակերպությունները: Մրցույթի անցկացման պայմանների, ինչպես նաև աշխատանքների տեխնիկական տվյալների մասին տեղեկատվություն կարող են ստանալ հետևյալ հասցեով` Սիարոնյան 2, 6-րդ հարկ, 634 սենյակ, հեռ. 28-70-66: Առաջարկությունների փակ ծրարների ներկայացման վերջին ժամկետը 1999 թ. նոյեմբերի 9-ին, ժամը 12:00-ին:

ԱՐՄԵՆՏԵԼ ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Agricultural Potential Analysis and Training Needs Assessment

The Integrated Food Security Program South Armenia, in cooperation with the agricultural department of the **Sjunik Province Administration**, wants to undertake an analysis of the agricultural potential of Sjunik as well as a training needs assessment of Sjunik farmers.

Interested companies are invited to take part in this exercise and can obtain terms of reference for the study at IFSP SA's **Yerevan office at 4-th st. Erkatughainneri, Hs. 6, Yerevan 375 041, Tel. 45 36 53, AT&T 151 641.**

Technical as well as financial proposals are to be submitted to **IFSP SA Yerevan office not later than Tuesday, 2-nd November 1999.**

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

5 Նոյեմբեր

17.00 Հայլուր
17.20 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
17.45 Մուլտֆիլմ «Ընձուղտը»
18.00 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 Առաջընթաց
19.25 Հեռուստասերիալ «Կռեր»
19.50 Ձեր գովազդին հարկը
20.00 Հայուհի
20.35 Ֆեմինայան կյանք
21.00 Հայլուր
21.40 Հեռուստախաղ
21.50 Գ/Ֆ «Ակելի ցատկ, բախեր»
23.25 02
(Նույն ժամին Արտասահմանյան հեռարձակմամբ կառճանալուս կինոնկար «Ռակե գինը»)
00.00 Հայլուր
00.20 Կեսգիշերային ծեղրքաց
01.20 Ռուբիկոն»

Պրոմեթևս

9.05 Վաղ առավոտյան
10.05 Մուլտֆիլմ
10.20 Սերիալ «Հարավային ծովերի պատմություն» (1-ին, 2-րդ մասեր)
12.00 Լուրեր
18.00 Լուրեր
18.20 Մուլտֆիլմ
18.35 Վավ. սերիալ «Բնության պահապան» (4-րդ մաս)
19.00 Տեսաֆիլմ «Պերի ծով են հոսում գետերը»
19.20 Մուլտֆիլմ
19.30 Հեռուստաֆուտբոլ
20.00 Երաժշտական ծրագիր «Սոլի բանալի»
20.30 Լուրեր
21.00 Սերիալ «Հարավային ծովերի պատմություն» (2-րդ մաս)
21.55 Խորհրդներ
22.30 Ուշ երեկոյան
23.10 Գ/Ֆ «Աղջիկ կուսակցականուհին»
01.00 Լուրեր
01.20 Գ/Ֆ «Վայրի խոլոծ»

9.00 Տոմար
19.00 «Չորեքը» ներկայացնում է բնանկարի
19.30, 21.30, 23.30 Սուրհանդակ
19.50 Սաձուլի խոսնակ
20.05 Երաժշտական վերհուշ
20.30 Աստարեզ
21.10 Չորեք
21.50 Գ/Ֆ «Փոստատարը»
24.00 Սնորեր
0.05 Ա. Էլբակյանի «Ուրախ զիլեր բոլորովին նոր յունեքն» հեղինակային ծրագիր
(2.30 Սուրհանդակ)

7.00 Բարի առավոտ
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «80 օր աշխարհի շուրջը»
16.40 Գ/Ֆ «Վիշապի մասանիճ-3»
18.00 Սերիալ «Քնքուշ թույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Տենզ[illegible]
20.00 Արագացրեք կանչ. փոխարարները
20.30 Համով պատմություններ
20.45 «Հրաշքների դաշտ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
22.45 Լեոնիդ Ֆիլատով հաղորդում «Սահ օրվենդիրկում» [illegible]
00.30 «Է՛լ. Սեմինովներ» լյուսուրկայի համարավական սոուբրայանք
01.10 Նորություններ
01.30 Գ/Ֆ «Ստուգող կրակոց» (դերերում Ս. Ռ. Հ. [illegible] Լ. Սարոֆենա, ԱՄՆ, 1997 թ.)

7.30-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
9.15 Հերթական բաժանմունք
10.20 Հոմեոպաթիա և առողջություն
10.30 Երիտասարդությունը մշակույթի մասին
11.00 Հոմեոպաթիա և առողջություն
11.10 Սերիալ «Գեյշուհին»
12.05 Սերիալ «Սեր զարդերին ատամը»
13.05 Գ/Ֆ երեխաների համար «Ռոկենռոլելը»
13.50 Հոմեոպաթիա և առողջություն
14.00, 18.00, 20.00, 22.00, 02.00 Լուրեր
14.20 Մուլտֆիլմ «Հեքիաթ [illegible] և [illegible] մասին»
14.55 Իգոր [illegible] 100-ամյակը
17.00 Խաղը բաց բազմոցի վրա
17.30 Մուլտծրագիր
18.20 Աշտարակ
18.55 Երգչխումբ [illegible] հեռուստատեսային [illegible]
20.30 [illegible] «Եգիպտական [illegible]»
21.25 «Շառլոմ ակումբ»
22.45 Կինոյի ժամ. Ջեյսոն Միոր Լին «Մումիա և գիտության առեղծվածը» ֆիլմում (ԱՄՆ)
00.55 «Հանդիպումներ» հեռուստահանդեսի [illegible]
01.45 Հերթական բաժանմունք
02.20 Խաղը բաց բազմոցի վրա

ՍՓՅՈՒՌ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՎ ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ
հեռախոսով (590000), տեղեկագրով (1800 դրամ), սկավառակով (3600 դրամ), INTERNET ցանցով (www.arminco.com/spyur; spyur.acc.am; armscape.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 1147. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 4. 11. 1999. Գինը 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@